

# JISUKRISTU SAN JWANDA RIKACHISHQANGUNA (APUKALIPSIS)

**¿Pitaq karqan San Jwanqa?** Paymi Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liy-ishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta Jwambaq yach'ananchiq. Kay librutaqam iskibirirqan suq ancha padisishqan tyimpupi. Chaqa chay rrumanu gubyirnu Sesarqam Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jwanda aparqan pinitinsyaman isla allpa Patmus shutiqman. Chay lugarpim kay librutaqa iskibirirqan.

**¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa?** Jwanqam kay librutaqa iskibirirqan prubinsya Asyapa syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masingunaman.

**¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa?** Jisukristupi wakin kriyiqkunaqam ancha ñakashpa, manana munarqanllapachu sigiyta paypi kriyishpaqa. Chaymi Jisukristu Jwanman rikakushpa, nirqan: “Rikashqaykita iskibriy, noqapi kriyiqkuna yach'anambaq: Kayshinam kay munduqa rin ushyacaq, nishpa, ama shaykunanllapa”.

**¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?** Niwanchiqqam: “Jisukristum rin kutimuq, paypi mana shaykuq kriyiqkunata apawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Piru payta mana kasuqkunataqam rin kastigaq”, nishpa.

- Apuk 1.1-20* niwanchiqllapa, Jwanmi iskiririrqan Jisukristu rikachishqangunata, nishpa.
- Apuk 2.1–3.22* niwanchiq, Jisukristu syiti llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata kunashqambaq.
- Apuk 4.1-11* niwanchiq, Jwan musgoypishina Dyusta syilupi aduraykaqkunata rikashqanda.
- Apuk 5.1–6.17* niwanchiq, Dyuspa Uñan syilupi kich'aptin suq rrullushqa libruta, achka kastigukuna llushishqambaq.
- Apuk 7.1-17* niwanchiq, Dyusmi paypi kriyiqkunataqa urkungunapi suq siñalta rurashqambaq.
- Apuk 8.1–11.19* niwanchiq, syiti anjilkuna syiti trumpitakunata waqachiptinmi, mas kastigukuna shamushqambaq.
- Apuk 12.1-18* niwanchiq, dyablum Jisukristuta wanchiyta munashqambaq.
- Apuk 13.1-18* niwanchiq, suq manchaypaq animalmi payta kasuqkunata siñalashqambaq.
- Apuk 14.1–16.21* niwanchiq, Dyuspa anjilningunam syiti kupamanda kastigukunata basyashqambaq.
- Apuk 17.1–20.15* niwanchiq, Dyusmi yumbay mana alli ruraqkunata allita jusgashpa, kastigashqambaq.
- Apuk 21.1–22.21* niwanchiq, Dyusmi rin ruraq mushuq syiluta, mushuq allpata, Jisukristupi kriyiqkunaqa kushikushpa, chaypi kawsanambaq.

*San Jwanmi iskibrirqan Jisukristu musqoyp-  
ishina rikachishqangunata*

<sup>1</sup> Tayta Dyusmi Jisukristuta puntata nirqan: “Kayshinam das rin kumpliқ”, nishpa. Chaymandaqam Jisukristu anjilninda chaykunata yach'achishpa kach'amurqan, noqa Jwanda yach'achiwanambaq. Chaymi noqapis chay yach'achiwashqanda Jisusta sirbiq masiykunata kay librupi yach'achiykani.

<sup>2</sup> Chaqa noqaqam tistigu kashpa, Tayta Dyus nishqanda, Jisukristu nishqanda, chay anjil rikachiwashqanda tukuy imata kay librupi iskibriykani.

<sup>3</sup> Chay rikashqayqam utqana rin kumpliқ. Chayri kay iskibrishqayta liyiqkunaqa, chay liyishqanda uyashpa kasuqkunapis ancha kushikunqallapa.

*Jwanmi iskibrirqan syiti llaqtapi tandacaq  
kriyiq masingunaman*

<sup>4</sup> Noqa Jwanmi chay prubinsya Asyapi syiti llaqtapi tandacaq kriyiq masiykunaman iskibriykillapa. Noqam Dyusman mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ancha kushikushpa, shumaqta kawsanaykillapa. Payqam tukuy tyimpu kawsan. Manam nunka nasirqanchu. Suq diyam kay pachaman rin kutimuq. Mañakunipismi, paypa trunumba ñawpambi syiti ispiritu kaqkuna tukuy imapi yanapashunambaq.

<sup>5</sup> Mañakunipismi Siñurninchiq Jisukristuman, qamkunata ancha yanapashunambaq. Chaqa payqam ancha allin tistigu kashpa, allip kaqtalla

riman. Ancha kuyawaqninchiqmi, yawarninda ich'ashpa, yumbay uchanchiqpaq pagarakurqan, Tayta Dyus pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam, yumbay wañuqkunamanda puntata kawsamurqan. Chaymi payqa kay mundupi yumbay gubyirnukunata atin kamachiyta. <sup>6</sup> Jisukristuqam numbrawashqa kanchiq, payshina gubyirnukuna, kurakuna kashpa, Tayta Dyusninda sirbinanchiqllapa. ¡Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

<sup>7</sup> ¡Uyawayllapa! ¡Jisukristum pukutaykunapi rin shamuy! Yumbay runakuna warmikunam paytaqa rinllapa rikaq. Asta chay wanchiqkunapismi paytaqa rinllapa rikaq. Chayshina shamuptinqam, tukuy llaqtakunapi tiyaq mana kriyiqkunaqa ancha manchashpa, rinllapa waqaq. Arí, chayshinam allipta rin kaq.

<sup>8</sup> Ancha pudirniyuq Dyusmi yumbaymanda mas pudirniyuq. Tukuy tyimpum kawsashqa. Kanambismi kawsaykan. Suq diyam rin shamuy. Chaymi payqa kayshina nin:

—Chay punta litra “A”shina kashpam, yumbaypa ñawpambi kani. Chay ultimu litra “Y”shina kashpam, noqaqa tukuy imamanda masta rini duraq, nishpa.

*Jwanmi musqoykishina Jisukristuta  
llipyaykaqta rikarqan*

<sup>9</sup> Noqa Jwanmi Jisukristupi kriyiq masikillapa kani. Chaqa Tayta Dyuspaq, Churin Jisukristupaq yach'achikuptiyimi, qamkunashina noqapis ancha padisishqa kani. Piru qamkunashinam

Tayta Dyusta mana shaykuq kasuykani. Chayraykum prisuwashpa, apawarqanllapa karsilman chay mar yakupa ch'awpimbi isla allpa Patmus shutiqman. <sup>10</sup> Chayshina chay karsilpi kaykaptiymi, suq diya dumingu rikch'aykaptiylla, Dyuspa Santu Ispiritun noqaman shamushpa, achka layata rikachiwarqan. Puntatam iki laduypi uyarqay suq rimaqta. Chay rimaqqam suq kurnitashina ancha jwirtita <sup>11</sup> kayshina niwarqan:

—Noqaqam chay punta litra “A”shina kashpa, yumbaypa ñawpambi kani. Chay litra “Y” ultimupi kaqshina kashpam, noqaqa tukuy imata atini ushyayta. Chayri kay tukuy ima rikashqaykita suq librupi iskibrushpa, kach'ay chay prubinsya Asyapa kay syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masikikunaman: Puntata chay Ifisu llaqtaman, chaymandaqa chay Ismirna llaqtaman, chay Pirgamuman, chay Tiyatiraman, Sardisman, Filadilfyaman, Lawdisya llaqtamambis, nishpa.

<sup>12-13</sup> Chayta uyashpaqam, ikiyman tikrakashpa chapakurqani yach'anaypaq: ¿Pim chayshina parlachiwaykan? nishpa. Chayshina chapakushpaqam, rikarqay suq runatashina. Chay runashinaqam syiti lampara tiyanamba ch'awpimbi shayaykarqan. Chay tiyanangunaqam urumanda karqan. Chay runashinaqam ch'akingaman kapayuq karqan. Pichunqam urumanda rurashqan wach'ukuwan watadu karqan. <sup>14</sup> Aqchangunaqam yuraq millwashina ichu qasashina ancha yuraq karqan. Ñawingunapismi lumyaykaq ninashina

karqan. <sup>15</sup> Ch'akingunaqam brunsi jirru urrnupi chulluchidu ch'uch'idushina llipyarqan. Kanan rimaptinqam, busninga achka yakushina ancha kunyarqan. <sup>16</sup> Allin ladu makimbiqam syiti lusirukuna karqan. Shiminmandam llugshirqan suq atun kuchillu ishkandin ladu filuyuqshina. Qaqlambismi ancha llipyarqan, larrdusi uras rupay ancha jwirtita llipyaqshina.

<sup>17</sup> Chayshina payta rikashpaqam, noqaqa ancha manchashpa wañushqashina ch'akingunapa ñawpambi das piratarqay. Chaymi payqa allin ladu makinda sawayman rurashpa, niwarqan:

—Amar manchaychu. Noqaqam yumbaymanda mas puntapi kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Últimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. <sup>18</sup> Tukuy imatam kawsachini. Wañurqaymi piru kananqam kawsamushqa kani, tukuy tyimpu kawsanaypaq. Chaymi wañushqakunapa lugarninda atini kirpayta ichu kich'ayta, chay wañuqkuna kawsamunambaq. <sup>19</sup> Kay rikashqaykita, kanan pasaykaptin, manaraq pasaptimbis, iskibriy. <sup>20</sup> Kananqam munani intyindichishuyta kay allin ladu makiypi kaq syiti lusirukunapaq, chay syiti lamparakunapa tiyananguna urumanda kaqpaqpis. Chaqa kanangamanmi pakadu kashqa. Chay syiti lusirukunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninguna, nishpa. Chay syiti lamparakunapa tiyanangunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkuna, nishpa.

## 2

### *Jwanmi puntata iskiбрirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>1</sup> Siñurninchiq Jisukristum noqa Jwanda niwarqan, Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskiбрinaypaq: “Chay allin ladu makimbi syiti lusiruyuq syiti urumanda rurashqan tiyanakunapa ch'awpimbi puriqqam kayshina nishungillapa: <sup>2</sup> Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykipaq allita yach'ani. Chaqa shayku shaykum noqapaq yach'achikushqallapa kangi. Manam nimatapis yach'akungillapachu chay mana alli ruraqkunamandaqa. Ashwanmi allita mallipashqallapa kangi chay apustul tukuqkunataqa. Chaymi das intyindishqallapa kangi: Paykunaqam llullakushpalla rimanllapa, nishpa. <sup>3</sup> Noqapaq yach'achikushpa ancha padisishpapismi, mana shaykuq kuyawashpa, kasuwashqallapa kangi. <sup>4</sup> Piru noqaqam rini anyashuqllapapis. Chaqa noqapi chayraq kriyishpaqam, ancha kuyawashpa, qamkunapura allita kuyanakurqayki. Piru kananqam qamkuna manana yaqqa kuyanakungichu ni noqata ancha kuyawangichu. <sup>5</sup> Chayri chay punta kuyanakushqaykipaq allita yuyashpa, ancha llakishpa, mushuqmanda kuyanakuriyllapa. Manaqam noqaqa qamkunamanda rini akrakaq, chay lamparaykitashina wanchishpa, chay tiyananda lugarninmanda ashushpa (amana noqapaq yach'achikunayki). <sup>6</sup> Piru chay Nikulaspa duktrinanda kasukuqkuna rurashqangunatam

qamkuna ch'iqningillapa. Noqapismi chay rurashqangunata ch'iqnini. Chaymi chay mana baliq kusaskunata mana ruraptikillapa, atini ashlitatalla alabashuyta. <sup>7</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaga allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata kay nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa rini qaraq chay kawsachikuq plantapa puqoyninda, tukuy tyimpu kawsananllapa. Chay plantaqam Taytay Dyuspa ancha shumaq wirtambi anaq sylupi tarikan”, nishpa.

*Jwanmi iskibrirqan Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>8</sup> Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristuqam yumbaymanda mas puntata kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. Chaqa wañushqaymanda kawsamushpam, tukuy tyimpupaq rini kawsaq. Noqaqam kayshina niykillapa: <sup>9</sup> Tukuy ima rurashqaykitam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Noqapi kriyiptikillapam, qamkunata ancha qesachashushqallapa, nishpa. Yach'anipismi mana nimayuq kashqaykita. Piru noqapi kriyishpa, kushikushpaqam, tukuy imayuqshina kangillapa. Yach'anipismi wakin isrraylinukuna qamkunapa kuntraykita ancha rimaptinllapa. (Paykunaqam yuyanllapa: Noqaykunallam Dyuspa nasyunninga kanillapa, nishpa.) Piru paykunaqam dyablu munashqanda



ruraykanllapa. <sup>10</sup> Chayri qamkuna yach'ashpa: Ancham rinchiqllapa padisiq, nishpapis, ama nimata manchayllapachu. Kanan dyablum wakin qamkunata rin karsilachishuq, yumbaynikillapa mallipadu kanaykillapa. Chayshina dyis diyaskunatallam ringillapa padisiq. Piru wañunayki diyakaman noqapi allita kriyiptikillapaqam, noqaqa rini kawsachishuq tukuy tyimpupaq. Chay mushuq bidaykim suq shumaq primyushinaqa rin kaq. <sup>11</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini yanapaq, suq kutinda amana wañurinanllapa”, nishpa.

*Jwanmi iskibrirqan Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>12</sup> Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristum chay ishkay asyintadu filuyuq atun kuchilluyuq kani. <sup>13</sup> Chaymi tukuy ima rurashqaykita allita yach'ani: Dyablu llaqtaykipi tiyashpa ancha kamachikuptimbismi, qamkunaqa noqapi mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. Chaqa chay llaqtaykipi dyablu tiyaptimbis, chay allin tistiguy Antipas wanchidu kaptimbismi, qamkunaqa mana shaykuq noqapilla yuyakushqallapa kangi. <sup>14</sup> Piru chayshina alabashushpismi, rini anyashuqllapa. Chaqa chay Pirgamupim wakinnikikunaqa chay unay Balamba mana baliq duktrinambi

kriyiykangillapa. Chay Balanqam nasyun Muwabpa unay gubyirnun Balakta kunarqan, Dyuspi kriyiq isrraylinukunata dañachinambaq: ‘Paykunatar inkitay, amitu layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa. Inkitaypisri runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa’, nishpa. (Chayshina inkitaptinmi, chay isrraylinukunaqa chay uchakunata rurarqanllapa.)\* <sup>15</sup> Kanan wakinnikipismi chay yach'achikuq Nikulaspa ch'iqnishqay duktrinanda ancha munangillapa kasuyta. <sup>16</sup> Chayri chay uchaykikunata dijashpa, mushuqmanda noqapi allipta kriyiriyllapa. Piru mana munaptikillapa kasuwaytaqam, noqaqa utqa shamushpa, chay mana baliq duktrinayuqkunata rini maqaq shimiymanda lluqshiq atun kuchilluywan. <sup>17</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini qaraq Dyus kach'amushqan pakadu manaya mikunata. Kanan paykunataqam rini qoq kadunuta suq yuraq rumisituta. Chay rumisitupiqam rini iskibriq suq mushuq shutita. Chay shutitaqam mana pipis rinchu yach'aq. Chay ch'askiqlam rin yach'aqqa”, nishpa.

*Jwanmi iskibirirqan Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>18</sup> Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqaqam Dyuspa Churin

---

\* **2:14** Números 31.16

lumyaykaq ninashina ñawiyuq kashpa, brunsi jirru ch'uch'idu llipyaqshina ch'akiyuq kashpa, kayshina niykillapa: <sup>19</sup> Noqaqam tukuy ima rurashqaykillapata allita yach'ani: Qamkunaqam ancha kuyanakushpa, yanapanakushpa kawsaykangillapa, nishpa. Chayshina noqapi allita yuyakushpam, noqapaq yach'achikushqa kangillapa. Padisishpapismi agwantashpa, mana shaykuq kada diya masta noqapaq yach'achikungillapa. <sup>20</sup> Piru chayshina alabashushpam, noqaqa rini anyashuqllapa. Chaqa dijaykangillapa, suq warmi dañachikuq qamkunata yach'achishunan. Chay warmiqam nin: 'Dyuspaq rimaqmi kani', nishpa. Piru manam Dyuspaqqa rimanchu. Ashwanmi noqapi kriyiqkunata inkitan, chay yanqa amitu layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa, runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa. Chay unay gubyirna Jisabil dañachikuqshina kashqa. <sup>21</sup> Chaymi noqaqa chay bandulira warmita ancha shuyashqa kani, arripintikashpa, amana chayshina ruranambaq. Piru payqam mana kasuwashpachu, chay uchakunata rurashpa kawsan. <sup>22</sup> Chaymi chay warmitaqa ancha rini kastigaq, nanaykunata qoshpa, kamambilla kanambaq. Paywan yumbay puñuqkunatapismi mana arripintikaptinqa, ancha rini padisichiq. <sup>23</sup> Chay warmita kasuqkunatapismi rini wanchiq. Chayshina ruraptiyimi, noqapi yumbay kriyiqkunaqa rinllapa yach'aq: Siñurninchiqmi yumbay runakuna, warmikuna shungombilla yuyashqanda allita yach'an, nishpa. Chayshina tukuy imata yach'ashpam, qamkunatapis rini

jugashuq, uchayuqkunata kastigashunaypaq, allin ruraqkunata kushichishunaypaq.

<sup>24</sup> 'Piru wakinniki Tiyatirapi tiyaqku-naqam mana kasungillapachu chay uchayuq warmi yach'achishuqtaqa ni yach'akushqachu kangillapa dyablu pakadu yach'achikushqandaqa. Chaymi mana niykillapachu, achka liykunata kasunaykillapa, llashaqa apaykangimanshina. Ashwanmi kaytalla kamachiykillapa: <sup>25</sup> Noqapi kriyishqaykishina, mana shaykuq allita kriyiyllapa shamunay diyakaman. <sup>26-27</sup> Chaqa dyabluta chayshina binsiqkunaqam noqa munashqayta mana shaykuq ruranqallapa shamunay diyakaman. Chaymi Taytay Dyus numbrawashqanshina, noqapis paykunata rini numbraq, ancha pudirniyuq awturidarkuna kashpa, achka nasyungunapi kamachikunanllapa. Suq bara jirrumanda kaqtam paykunataqa rini qoq, yumbay kuntraqkunata binsinanllapa. Chaymi chay kuntraqkunata rinllapa maqaq, piti piti ruranangaman, pakishqa alpamanda mangatashina. <sup>28</sup> Kanan yumbay chay binsikuqtaqam rini yanapaq, chay llipyay yulaqachi (yuraqachi) lusirushina llipyayanllapa. <sup>29</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda”, nishpa.

### 3

*Jwanmi iskibrirqan Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>1</sup> Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iski布林aypaq: “Noqa Jisukristum Taytay Dyuspa chay syiti ispiritungunapa kamachikuqnin kani. Chay syiti llipyayq lusirukunatam makiypi apani. Noqaqam tukuy ima rurashqaykita yach'ani: Chaqa achka runakuna alabashungillapa: ‘Jisukristupim allita kriyinllapa’, nishpa. Piru noqapaqqam wañushqashinana kangillapa.

<sup>2</sup> Chaqa puntata allita kasuwashpaqam kawsarqaykillapa. Piru mananam kawsangilla-pachu unay kawsashqaykishinaqa. Chayri rikch'akashpashina, mushuqmanda allita noqapi kriyirishpa, allita kasuwayllapa. <sup>3</sup> Noqapaq yach'akushqaykita allita yuyashpa, uchaykiku-nata mushuqmanda dijayllapa. Tayta Dyuspir mushuqmanda kriyirishpa, payta kasurishpa, rikch'akashqashina shuyawayllapa. Manaqam mana yuyashqaykillapa uras suq ladrunshina qonqaylla shamushpa, rini kastigashuqllapa.

<sup>4</sup> Piru chay Sardis llaqtaykipiqam wakinnikiqa allita kasuwaykangillapa. Chaymi qamkunaqa manana uchakunata rurashpaqa, limpyu mudanayuqshinana kashpa, ancha balingillapa noqapaqqa. Chaymi suq diya qamkunaqa yuraq mudanakunata ch'askishpa, noqawan pulla ringillapa kawsaq. <sup>5</sup> Chayshina dyabluta yumbay binsiqkunaqam shumaq yuraq bistiduyuqkuna rinllapa kaq. Libruymandaqam mana rinichu burraq shuttingunataqa. Chaqa chay libruypiqam wambraykunapa shuttingunata iski布林shqa kani, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa. Chaymi

Taytaypa ñawpambi, anjilningunapa ñawpambi kayshina rini niq: ‘Kay runakunaqam noqapa wambraykuna’, nishpa. <sup>6</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda”, nishpa.

*Jwanmi iskibrirqan Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>7</sup> Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristum ancha santu mana nima uchayuq kashpa, alliptalla rimani. Chay unay gubyirnu Dabidshina ancha kamachikuq kashpam, dyabluta atini binsiyta, achka runata warmita noqapaq yach'achinaykillapa. Chaqa noqam llabi dwiñu kashpa, mayqan punguta atini kich'ayta, yaykunaykillapa. Chay pungutaqam mana pipis atinqachu kirpayta. Chayshinallam suq punguta kirpaptiyqa, mana pipis atinqachu kich'ayta. <sup>8</sup> Tukuy ima rurashqaykillapatam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Mana kamachikuqkuna kashpapismi, noqa nishqayta allita kasushqallapa kangi. Manam ñigawashqallapachu kangi. Chaymi suq pungutashina kich'ashqa kani yaykunaykillapa. Kanan manam pipis atinqachu kirpayta chay pungutaqa. <sup>9</sup> Chay llaqtaykillapapim wakin isrraylinukuna dyablu munashqanda ruranllapa. Ninllapam: ‘Noqaykunaqam Dyuspa akrashqa nasyunnin kanillapa’, nishpa. Piru manam chayshinachu. Chaymi noqaqa chay llullakuq runakunata ñawpaykillapapi rini

qonqorichiq, allita yach'ananllapa: Jisukristum paypi kriyiqkunata ancha kuyan, nishpa. <sup>10</sup> Chaqa noqaqam qamkunata kamachishurqaq, mana shaykuq noqapi kriyinaykillapa. Chay kamachishushqaytam allita kasuwashqallapa kangi. Chaymi qamkunata rini yanapashuq, chay ñakana tyimpupi ama padisinaykillapa. Piru chay tyimpu ch'ayamuptinqam, kay mundupi yumbay mana kriyiqkunata padisichishpa, rini mallipaq: ¿Rinllapachu kriyiq noqapi ichu mana? nishpa. <sup>11</sup> Chaqa noqaqam utqana rini shamuq. Chayri ama nimatapis shaykushpachu, allita kasuwashpa kawsayllapa, ama ni pipis primyuykita pyirdichishunambaq. <sup>12</sup> Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa Taytay Dyuspa ladumbi tukuy tyimpupaq rini kawsachiq. Dyusniypa adurana wasimba ancha baliq pilarningunashinam rinllapa kaq. Chaymi Dyuspa ladunmandaqa mana pipis paykunataqa atinqachu ashuchiyta. Taytay Dyuspa shutinda, noqapa mushuq shutiytapis, Taytaypa llaqtamba shutindapismi paykunapi iskibrishaq. Chay llaqtanqam syilumanda kay pachaman rin shamuq. Shutinmi Mushuq Jirusalin. <sup>13</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda”, nishpa.

*Jwanmi iskibrirqan Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman*

<sup>14</sup> Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina

iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristum allin tistigu kashpa, allip kaqtalla rimani. Chaymi shutinipis: ‘Allip kaqlla’. Taytay Dyusqam noqawanlla tukuy imata rurarqan. <sup>15</sup> Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykita allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Manam tukuy shunqo kuyawashpachu kawsaykangillapa, nishpa. Chayraykum suq tibyu yakushinalla kangillapa. ¡Manam nimatapis munanichu, chayshina tibyulla kanaykillapaqa! Mas allim kanman, chiri yakushina kashpa, ama nimatapis kuyawanaykillapa, ichu timbuykaq yakushina tukuy shunqo ancha kuyawanaykillapa. <sup>16</sup> Piru qamkunaqam mana munangillapachu tukuy shunqo noqata kuyawaytaqa. Chaymi tibyu yakushinalla kaptikillapaqa, mana rinichu ch'askishuqllapa. Ashwanmi millanashushpa, ansyastashina rini sitakushuq. <sup>17</sup> Chaqa qamkunaqam kayshina ningillapa: ‘Noqaqam tukuy imayuq kani. Manam nima faltawanchu. Chaymi bwina bida pasani’, nishpa. Piru qamkunaqam mana intyindingichu: Dyuspaqqam noqa suq ancha padisiqshina, ancha penqakuqshina, mana nimayuqshina, sarkushina, mana mudanayuqshinam kani, nishpa. <sup>18</sup> Chayraykum ancha kunaykillapa, noqamanda ch'askinaykillapa chay lijitimu urutashina. (Chaqa chay yach'achikushqayqam chay urushina.) Chayri noqamanda ch'askiyllapa chay yuraq mudanataashina, ama siprallashina penqakushpa kawsanaykillapa. Ch'askiyllapapisri noqamanda chay ñawi ambitashina yach'achishushqayta, allita intyindi-



naykillapa, amana sarkushina purinaykillapa.  
<sup>19</sup> Chaqa noqaqam yumbay kuyashqayta anyashpa kastigani, mas allita kasuwashpa kawsananllapa. Chayri uchaykikunata dijashpa, tukuy shunqo Tayta Dyusta kuyashpa kawsayllapa. <sup>20</sup> Noqaqam shunqoykiman munani yaykuyta. Chaymi wasikipa pungunmandashina qayaykayki. Chayri uyawashpa dijawaptiki, shunqoykiman yaykunaypaq, rini yaykuq, pulla mikuqkunashina kushikushpa kawsananchiq.  
<sup>21</sup> Chaymi qamkuna dyabluta binsishpa kawsaptikiqa, noqaqa rini tiyachishuqllapa noqawan chay kamachikunay trunuypi. Chaqa noqapismi dyabluta binsishpa, Taytay Dyuspa kamachikunan trunumbi paywan pulla tiyaykani. <sup>22</sup> Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda”, nishpa.

## 4

### *Anaq syilupi Tayta Dyusta aduranllapa*

<sup>1</sup> Chaymandaqam noqa Jwan anaq syilupi rikarqay suq kich'akashqa punguta. Chayshina rikashpaqam, uyarirqay chay jwirti klarin laya busta kayshina niwaqta:

—Lluqshimuy kayman rikachishunaypaq imam rin pasaq suq tyimpumanda, nishpa.

<sup>2</sup> Chayshina chay rimaq niwaptinmi, das Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoypi unda kidarqay. Kanan anaq syilupim rikarqay suq kamachikunan trunuta. Chay trunupiqam suq ancha pudirniyuq tiyaykarqan. <sup>3</sup> Paytam

rikarqay ancha shumaq rumikunashina achka kulurwan llipyaykaqta. Suq laya kulurqam llipyarqan chay rumi jaspi shutiqshina. Suq layaqam llipyarqan chay rumi kurnalina shutiqshina. Kanan chay kamachikunan trunumbi tiyaykashqamba rridurnimbim ancha llipyayq inap laya (chirapa laya) kulurniyuq karqan. Chay rumi ismiraldashina ancha llipyarqan. <sup>4</sup> Chay mas kamachikunan trunupa tukuy rridurnimbiqam karqambis 24 kamachikunan trunukuna. Chay trunukunapiqam tiyaykarqan 24 ansyanukuna. Paykunaqam ancha yuraq mudanayuqkuna karqanllapa. Umambiqam karqan urumanda kurunakuna. <sup>5</sup> Kanan Dyuspa trununmandaqam rrilampagukuna shamushpa, ancha kunyashpa, ancha jwirtita lanyakurqan. Rikarqaypismi chay trunumba ñawpambi syiti michakuna miraykaqta. Chay syiti michakunaqam munan niyta: Tayta Dyuspa syiti ispiritunguna, nishpa. <sup>6</sup> Chay trunumba ñawpambiqam rikarqaypis suq mar yaku ispijutashina. Chay mar yakuqam kristalshina ancha chuyita karqan.

Chaymandaqam rikarqaypis chay mas kamachikunan trunupa ch'usku ladungunapi ch'usku kamachikuq kawsaqkunata. Paykunaqam ancha achka ñawiyuqkuna ñawpambi ikimbi karqan. <sup>7</sup> Chay ch'usku kamachikuq kawsaqmandaqam suqninga liyunshina karqan. Suqningam suq turushina karqan. Suqningam runa laya qaqlayuy karqan. Suqningam suq kuchaq syilupi bwilaykaqshina karqan. <sup>8</sup> Kanan ch'uskundinmi kadunu sayis alayuq karqan.

Chay ancha achka ñawinllapaqam alangunapa sawambi, warambi karqan. Kanan tutapnindin punchawnindinmi mana shaykuq Tayta Dyusta kayshina alabaqllapa:

¡Yumbaymanda mas pudirniyuq Tayta Dyus, qamqam ancha santu kang! Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kang. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Mushuqmandam ringi shamuriq, nishpa.

<sup>9-10</sup> Chaqa chay trunupi tiyaqqam tukuy tyimpu kawsan. Chaymi chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunaqa kutin kutin rimashpa, payta adurashpa, alabashpa, pagikunllapa. Chayshina paykuna aduraykaptinqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa urkunda pambaman ch'ayachinllapa. Chayshina qonqorikushpam, chay mas kamachikunan trunupi tiyaqpa ñawpanman kurunangunata rurashpa, kayshina ancha aduranllapa:

<sup>11</sup> Tayta Dyusitu, tukuy imatam qam rurashqa kang. Chaqa qamllam munashqa kang, tukuy ima kanambaqqa. Ancha kamachikuq, ancha pudirniyuq kaptikim, ancha balin alabashqa, rrispitashqa kanayki, nishpa.

## 5

*Jwanmi musqoypishina Dyuspa Uñanda rikarqan ch'askiptin suq rrullushqa libruta*

<sup>1</sup> Noqa Jwanmi rikarqay chay mas kamachikunan trunupi tiyaykaqpa allin ladu makimbi suq rrullushqa libruta. Chay rrullushqa librupa

sawambi ukumbiqam iskibrishqa karqan. Syiti siramanda sillukunawanmi alli kirpadu karqan. <sup>2</sup> Kanan chay rrullushqa libruta rikashpaqam, uyarqay suq kamachikuq anjil, ancha jwirtita kayshina niptin:

—¿Pim dirichuyuq, kay syiti sillukunata llikishpa, kay libruta kich'anambaqqa? nishpa.

<sup>3-4</sup> Piru manam pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa librupa sillungunata llikishpa, kich'ashpa, ukumbi liyinambaqqa. Chaqa anaq syilupi kaqkunamanda, kay pachapi kaqkunamanda, allpapa warambi kaqkunamandapis mana ni pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta kich'anambaq ni rikanambaqqa. Chaymi noqaqa ancha waqarqani. <sup>5</sup> Chayshina waqaykaptiyimi, chay ansyankunamanda suqnin kayshina niwarqan:

—Amar waqaychu. Chaqa chay atun ayllu Judamandam shamuykan suq kamachikuq ancha jwirsayuq liyunshina. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan. Yumbay kuntrangunatam binsishqa. Chaymi ancha dirichuyuq chay syiti sillunda llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anambaq, nishpa.

<sup>6</sup> Chayshina niwaptinqam, rikarqani suq Uñatashina. Chay mas kamachikunan trunupa, chay 24 ansyankunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpimbim karqan. Chay Uña wanchidushina kashpapismi, shayarqan. Kanan payqam syiti waqrayuq, syiti ñawiyuq karqan. Chay syiti ñawingunaqam Tayta Dyuspa syiti ispiritungunapaq yach'achiwanchiq. Chaqa Tayta Dyusmi

chay syiti ispiritungunata kach'amun, kay mundupa tukuy lugarningunaman rinanllapa.

<sup>7</sup> Chay Uñaqam chay mas kamachikunan trunupi tiyaqman rishpa, chay tiyaqpa allin ladu makinmanda chay rrullushqa libruta ch'askirqan. <sup>8</sup> Chaymi chay libruta ch'askiptinqa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkuna, chay 24 ansyankunapis chay Uñapa ñawpambi qonqorikushpa, urkungunata pambakaman ch'ayachirqan, payta adurananllapa. Kanan paykunaqam kadunu arpayuqkuna urumanda kupayuqkuna karqanllapa. Chay kupangunapim insinsyuta apashpa, rupachirqanllapa, mishki qonday llugshinan. Chay mishki qondayqam karqan Dyuspi kriyiqkunapa urasyunninguna.

<sup>9</sup> Chaymi chay aduraqkuna chay Uñata alabashpa, kay mushuq imnuta kayshina kantarqanllapa:

Qamqam yawarnikita ich'ashpa, wañurqayki, uchayllapamanda pirdunawashpa, washawanayki. Chayshina wañushpam, yumbay kastakunamanda, yumbay rimaykunata rimaqkunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, yumbay nasyungunamanda achka runata, warmita washawashqa kangi, Taytayki Dyuspa wambranguna kanaypaqllapa. Chaymi dirichuyuq kangi, chay sillukunata llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anaykipaq.

<sup>10</sup> Chaqa qamllam noqaykunata numbrawashqa kangi, kamachikuqkuna kanaypaqllapa, kurakunashina Taytayki Dyuspaq trabajanayllapa. Chaymi kay mundupi

yumbay tiyaqkunata rinillapa kamachiq, nishpa.

<sup>11</sup> Chaymandaqam rikashpa, uyarqani ancha achka anjilkuna alabaykaqta. Chay anjilkunaqam Tayta Dyuspa trunumba, chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunapa, chay 24 ansyanukunapa rridurnimbi karqan. Chay anjilkunaqam ancha achka millunguna karqan. <sup>12</sup> Paykunaqam ancha jwirtita nirqanllapa:

¡Chay wanchishqa Uñataqa ancha alabashunllapa!  
 Chaqa payqam ancha pudirniyuq kamachikuq, tukuy imayuq, ancha yach'ayniyuq, ancha jwirsayuq. Chaymi ancha balin, payta tukuy shunqo alabananchiqllapa, nishpa.

<sup>13</sup> Kanan Tayta Dyus tukuy ima rurashqandapismi uyarqay alabaykaptinllapa. Chaqa syilupi kaqkuna, kay pachapi kaqkuna, chay mar yakupi kaqkuna, tukuy wañushqakunapismi ancha alabashpa, kayshina nirqanllapa:

¡Trunumbi tiyaq Tayta Dyusta, chay Uñatapis ancha rrispitashpa, tukuy tyimpu adurashunllapa!  
 Chaqa paykunaqam ancha llipyaaqkuna, ancha kamachikuqkuna, nishpa.

<sup>14</sup> Chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunapismi nirqanllapa:

—¡Chayshina kanqa! nishpa.

Chayshina alabaptinllapaqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachishpa, tukuy tyimpu kawsaq, Dyusta ancha adurarqanllapa.

## 6

*Jwanmi rikarqan chay Uñata chay syiti sillukunamanda ch'uskuta llikiptin*

1 Chaymandaqam chay musqoypushina rikarqay chay Uñata chay rrullushqa librupa chay syiti sillungunamanda punta sillunda llikiptin. Chayshina llikishpa kich'apinmi, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin suq lanyaqshina ancha jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Shamuy rikay! nishpa.

2 Chayshina niptinmi, rikarqani suq yuraq bistyata. Chay bistyapim suq muntakuq rirqan suq armata piskashpa. Chay armanqam arku karqan. Kanan payqam suq kurunata ch'askishpa, kuntrangunata maqashpa, binsirqan. Chayshinam rirqan, yumbay kuntrangunata binsinambaq.

3 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillundapis llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'apinmi, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin ancha jwirtita rimaptin:

—¡Shamuy rikay! nishpa.

4 Chayshina niptinmi, rikarqani suq chupika bistyay silumanda llushiykaqta. Chay bistyapismi suq muntakuq rirqan. Chaytaqam Tayta Dyusqa dijarqan, kay munduman shamunambaq, yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitanambaq, suqwan suqwan pilyashpa wanchinakunallapa. Chaypaqmi chay chupika bistyapi riqqa ch'askirqan suq ancha atun kuchilluta.

<sup>5</sup> Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptingam, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunamanda suqnin kayshina rimaptin:

—¡Shamuy ʼrikay,ʼ! nishpa.

Chayshina niptinmi, rikarqani suq yana bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Payqam suq balansata makimbi aparqan.

<sup>6</sup> Chaymandaqam uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunapa ch'awpinmanda suq rimaq kayshina niptin:

—Dijayna ancha ambruna kanambaq. Chaymi runakunaqa suq diya trabajashqan pagunwan suq kilu trigutalla randinqa. Sibadatapismi kimsa kilustalla suq diya trabajashqan pagunwan randinqa. Piru ama dañachiychu asiytinllapata, binunllapataqa, nishpa.

<sup>7</sup> Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptingam, uyarirqani chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunamanda suqnin niptin:

—¡Shamuy ʼrikay,ʼ! nishpa.

<sup>8</sup> Chayshina niptinmi, rikarqay suq qarwa bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Chay muntakuqqam shutirqan “Wañuy”. Paypa ikindaqam shamurqan wañushqakunapa lugarnimba kamachikuqnin. Chaqa Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, kay mundupi kada 4.000 kawsaqqunamanda 1.000ta wanchinanllapa. Chaymi chayshina wañurqanllapa pilyashpa, wanchinakushpa,



qeshyashpa, mallaqnashpa, ichu kita animalkuna wanchiptinllapa.

<sup>9</sup> Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'aptinga, rikarqay suq atun pata altarpa warambi achka wañushqa kriyiq masinchiqkunapa almangunata. Paykunataqam Dyusta kuntraqkuna wanchishqallapa karqan, Dyus nishqanda yach'achikuptinllapa. <sup>10</sup> Chay wañushqakunaqam Tayta Dyusta ancha jwirtita nirqanllapa:

—Ancha allin Tayta Dyus, qamqam ancha pudirniyuq kamachikuq kangi. Tukuy nishqaykitam kumplingi. Chaymi tapuykillapa: ¿Ima tyimpukamanmi ringi unayaq, mundupi tiyaq wanchiwashqan runakunata jushgashpa, kastiganaykiqa? nishpa.

<sup>11</sup> Chayraykum Tayta Dyusqa paykunata suqta suqta yuraq mudanakunata qoshpa, nirqan:

—Ama llakishpachu, ashrita masta samashpa shuyayllapa, wakin kasuwaq masikikunatapis qamkunatashina wanchinangamanllapa, nishpa.

<sup>12</sup> Chaymandaqam chay Uñaqa suq sillu masta llikiptin, kay pacha ancha kuyuqta rikarqay. Rupaytapismi rikarqay ancha yanayashqata mudana lututashina. Killatapismi rikarqani yawarshina chupikapaq tikrakashqata.

<sup>13</sup> Rikarqaypismi lusirukunata syilumanda kay pachaman ishkimuykaqta, chay yura iguspa puqoynin ancha jwirti wayrawan ishkiqtashina. <sup>14</sup> Syilupismi chingarqan suq papil rrullukaykaqshina. Chaymandaqam tukuy urqqokuna, tukuy yakupa ch'awpimbi

isla allpakunapis kuyushpa lugarninmanda ashurqanllapa. <sup>15</sup> Chaykunata rikashpam, tukuy laya runakuna ancha manchashpa, mitikashpa, pakakurqanllapa. Chaqa kay mundupa gubyirnunguna, suq kamachikuq runakuna, suldadukunapa kamachikuqninguna, rrikukuna, randishqa kriadukuna, mana nima patrurniyuqkunapismi mitikashpa, mach'aykunapi ichu atun rumikunapa ch'awpimbi pakakurqanllapa. <sup>16</sup> Paykunaqam qayach'akushpa, chay urqqokunata, chay atun rumikunata rrugarqanllapa:

—¡Noqaykunapa sawayman bulakamushpa pakawayllapa, chay trunupi tiyaq ama rikawananllapa! Chayshinar pakawayllapa, chay Uña noqaykunata ama kastigawanan. <sup>17</sup> Chaqa chay manchaypaq Jwisyu Diyam ch'ayamushqana. Kanan Dyuspa Uñamba kastigunmandaqam manana ni pipis atishunllapachu washakayta, nishpa.

## 7

*Dyusta kasuq isrraylinukunatatam suq anjil rin siñalaq*

<sup>1</sup> Chaymandaqam chay musqoyypishina rikarqani ch'usku anjilkuna kay mundupa ch'usku kuchumbi shayaykaqta. Paykunaqam ch'usku ladumanda shamuq wayrakunata arkaykarqanllapa, kay pachata, yakukunata, muntikunata ama dañachinambaq. <sup>2-3</sup> Chaymandaqam rikarqaypis rupay lluqshinan ladumanda suq anjil shamuykaqta. Chay

anjilqam Tayta Dyus kawsachikuqpa sillunda apamuykarqan. Chay anjilqam chay ch'usku anjilkunata wayrata arkaykaqta ancha jwirtita nirqan:

—Amaraq dañachiychu kay pachata ni mar yakuta ni muntikunata. Chaqa Tayta Dyusta kasuqkunataqam manaraq siñalashqachu kanchiq urkungunapi, washadu kananllapa, nishpa.

Chaqa chay ch'usku anjilkunataqam Tayta Dyus pirmsuta qoshqa karqan, kay pachata, mar yakuta dañachinanllapa.

<sup>4</sup> Chaymandaqam uyarqay aykam kan Dyuspa siñalninwan kaqkunaqa. Chay isrraylinukunapa dusi atun ayllunmandam 144.000 siñalniyuqkuna karqan. <sup>5</sup> Judapa atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqanllapa. Rrubimba atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqan. Gadpa atun ayllunmandapismi 12.000 karqan. <sup>6</sup> Asirpa atun ayllunmandam 12.000 karqan. Niptalipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Manasispa atun ayllunmandam 12.000 karqan; <sup>7</sup> Simiyumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Libipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Isakarpa atun ayllunmandam 12.000 karqan; <sup>8</sup> Sabulumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Jusipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Binjamimba atun ayllunmandapismi 12.000 karqanllapa.

*Jwanmi musqoypishina ancha achka yuraq mudanayukunata rikarqan*

<sup>9</sup> Chaymandaqam ancha achka yuraq mudanayuyqtapis rikarqay. Paykunataqam

mana pipis atirqanchu yupayta. Chaqa yumbay nasyungunamanda, yumbay kastakunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, tukuy laya rimaykunapi rimaqkunamandam karqanllapa. Paykunaqam Tayta Dyuspa trunumba ñawpambi, chay Uñamba ñawpambi shayashpa, palmapa raprangunata makingunapi apashpa, <sup>10</sup> ancha jwirtita kayshina kunyarqanllapa:

¡Tayta Dyus trunumbi tiyaqmi chay Uñawan washawashqa kanchiqllapa! nishpa.

<sup>11</sup> Chayshina niykaptinllapam, yumbay chay anjilkuna shayaykarqanllapa Dyuspa trunumba rridurnimbi, chay ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa rridurnimbi. Kanan chay shayaykaq anjilkunaqam Dyuspa trunumba ñawpambi piratashpa, urkunllapata pachaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, <sup>12</sup> kayshina nirqanllapa:

¡Chayshina kanqa! Chaqa Tayta Dyusqam ancha llipyuq, ancha yach'ayniyuq, ancha pudirniyuq, ancha jwirsayuq. Chayri ancha rrispitashpa, ancha pagikushpa, paytaqa alabashunllapa. Chayraykum ancha balin, payta tukuy tyimpu noqanchiqkuna alabananchiq. Chayshina kanqa, nishpa.

<sup>13</sup> Chayshina aduraptinllapam, chay ansyanukunamanda suqninga noqata tapuwarqan:

—¿Riqsingichu chay yuraq mudanayuqkunata?  
¿Yach'angichu maymandaraq shamushqallapa?  
nishpa.

<sup>14</sup> Chaymi nirqay:

—Siñursitu, qam yach'angi: ¿Pikunam paykunaqa? ¿Maymandam shamushqallapa? nishpa.

Kanan chay ansyanuqam niwarqan:

—Paykunaqam suq ancha manchaypaq tyimpupipi padisishpa, kaymanna shamushqallapa. Chay Uñam yawarninda ich'ashpa wañurqan, paykunata uchangunamanda pirdunanambaq, limpyu shunqoyuq kanambaqllapa. <sup>15</sup> Chaymi paykunaqa Tayta Dyuspa adurana wasimbi trunumba ñawpambi punchawnindin tutupnindin payta aduranllapa. Kanan payqam paykunawan kashpa, ancha allita rin kwidaq. <sup>16</sup> Chaymi paykunaqa manana nimatapis rinllapachu mallaqnaq ni yakunaq. Manam ni rupay paykunataq rupachinqachu. <sup>17</sup> Chaqa Dyuspa ladumbi tiyaq Uñaqam Jisukristu. Paymi paykunapa Michidurninga rin kaq. Chaymi ancha allita kwidashpa, paykunata rin apaq kawsachikuq yakupa ñawinman, chay mishki yakuta upyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Kanan imapaq paykuna waqaptimbismi, Tayta Dyus kikin, ñawingunata rin chakichiq, nishpa.

## 8

*Jwanmi Dyuspa Uñanda rikarqan chay syiti sillunmanda ultimu silluta llikiptin*

<sup>1</sup> Chaymandaqam Dyuspa Uñanqa chay rrullushqa librupa syiti sillungunamanda ultimu sillunda llikishpa kich'arqanna. Chayshina kich'aptinmi, anaq syilupi suq midya uratach'i ancha uyaritap karqanllapa. <sup>2</sup> Chayshina uyaritap kaptinmi, noqa Jwan rikarqay syiti

anjilkunata Dyuspa ñawpambi shayaykaqta. Kanan chay anjilkunaqam kadunu suq kurnitata ch'askirqan.

<sup>3-4</sup> Chaymandaqam suq anjilta rikarqay urumanda kupata apamuqta. Chay anjilqam pata altar urumanda kaqman shamushpa, shayashpa, achka insinsyuta ch'askirqan, chay altarpi, chay kupapi rupachinambaq. Chay pata altarqam Dyuspa trunumba ñawpambi kidan. Chaymi chay mishki qondaynin chay makimbi kaq kupamanda llugshishpa, Dyuspi kriyiqkunapa mañakushqanwan taqllukashpa Tayta Dyusman ch'ayarqan. <sup>5</sup> Chaymandaqam chay anjilqa chay pata altarmanda puchukunata tandashpa, chay kupanda undachishpa, syilumanda kay pachaman wichukumurqan. Chayshina wichukumuptinmi, ancha lanyakurqan. Suq laya kunyaqkunapismi karqan. Achka rrilampagupismi ancha lliwyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan.

*Syiti anjilkunam kurnitangunata rinllapa waqachiq*

<sup>6</sup> Chaymandaqam chay syiti kurnitanda apaq anjilkunaqa kamakarqan, suqpa suqpa waqachinambaq.

<sup>7</sup> Chay punta anjilqam waqachirqanna kurnitanda. Chayshina waqachiptinmi, kay pachaman granisu ninawan yawarwan taqlludu ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, kay pachapa kada kimsa lugarkunamanda suq lugarninda rupachirqan. Chay rupachishqa

lugarkunapim yumbay muntikuna, yumbay qewakuna ruparqan.

<sup>8</sup> Chaymandaqam sigundu anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq atun qaqa miraykaqshina mar yakuman ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, chay mar yakupa kimsa partinmanda suq partin yawarpaq tikrakarqan.

<sup>9</sup> Chaymi mar yakupa chay dañachishqa partimbi kawsaq animalkuna yumbay wañurqanllapa. Chay mar yakupa partinda pasaykaq barkukunapismi yumbay chingarqanllapa. Chayshinam chay mar yakupi kaykaqkunamanda kada kimsamanda suqnin wañurqan.

<sup>10</sup> Chaymandaqam tirsir anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq lusiru ancha atun michashina mirashpa syilumanda ishkimurqan kay pachaman, rriyukunaman, yakupa ñawingunaman. Chaymi kada kimsa rriyukunamanda suq rriyuta dañachirqan. Kada kimsa yakupa ñawingunamandapis suq ñawinda dañachirqan. <sup>11</sup> Chay lusiruqam shutiq Ayaq. Chayshina ayaq kashpam, chay rriyukunata, yakupa ñawingunata dañachiptin, ayaq likiduna tikrakarqanllapa. Chaymi achka runakuna warmikuna yakunashpa, chay ayaq yakuta upyashpa, wañurqanllapa.

<sup>12</sup> Chaymandaqam kwartu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rupay, killa, lusirukuna kimsa partinmanda suq partin dañakarqan, amana allita achikchakunambaq. Chaymi kada punchawpa kimsa partinmanda suq partin tutallana kidarqan. Chayshinallam kada tutapa kimsa partinmanda suq partimbis tutayaqllana kidarqan.

13 Chaymandaqam anaqman chapakushpa, rikarqay suq anjilta syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chaytam uyarqay ancha jwirtita kayshina niqta:

—¡Ay, akakawraq! Faltanraqmi kimsa anjilkuna kurnitangunata waqachinanllapa. ¡Paykuna waqachiptinqam, ura pachapi tiyaqkunaqa ancha rinllapa padisiq! nishpa.

## 9

1 Chaymandaqam kintu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rikarqay suq lusiru layata. Paymi syilumanda kay pachaman ishkimushqa karqan. Chay lusiru layataqam manchaypaq talalamba pungumba llabinda qorqanllapa.

2 Chaymandaqam chay llabi qoshqanwanqa chay talalamba pungunda kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, chay talalanmandaqa suq urrnumandashina ancha achka qonday lluqshishpa, syiluta, rupayta arkaptin, limpu tutayarqan.

3 Chaymandaqam chay qondaymanda ancha achka atun churqap (churqa) layakuna lluqshishpa, kay pachaman shamurqanllapa. Chay atun churqa layakunaqam atallki kurukunashina kanishpa, bininunwan runakunata ancha padisichirqan. 4 Chay churqap layakunatam kayshina kamachirqan:

—Ama dañachiyllapachu chay pachapa qewangunata ni muntingunata ni nima laya plantangunatapis. Ashwan rishpa, kaniyllapa Dyuspa siñalninda urkungunapi mana ch'askiqkunata, nishpa.



<sup>5</sup> Piru chay churqa layakunataqam mana dijarqanchu, runakunata warmikunata wanchinanllapaqa. Ashwanmi dijarqan, sinku killata chay churqap layakuna ancha jwirtita kaninanllapa, chay runakuna, warmikuna nanaywan ancha padisininllapa. <sup>6</sup> Chayshina chay atun churqa layakuna ancha kaniptinllapam, ancha padisishpa, munanqallapa wañuyta. Piru ancha munashpa wañuytapismi, mana atinqallapachu wañuytaqa.

<sup>7</sup> Chay churqap layakunaqam suldadukunapa bistryangunashina kamakarqanllapa, suqkunawan pilyananllapa. Kanan umamba sawambim urumanda kuruna layakunata rurakuqllapa. Qaqllangunaqam runakunapa qaqllanshina karqan. <sup>8</sup> Aqchanllapaqam warmikunapa aqchanshina karqan. Kirungunaqam liyumba kirungunashina karqan. <sup>9</sup> Kanan yumbay paykunaqam chilikiyuq layakuna karqanllapa, kwirpunda washananllapa. Chay chilikingunaqam jirrumandashina karqan. Kanan bwilaptinllapaqam, alangunaqa ancha kunyarqan, ancha achka kallpaykaq chutana karrukuna bistryandinguna pilyanan lugarman kallpaykaqshina. <sup>10</sup> Chay churqa layakunapa ch'upangunaqam chay atallkikunapa (alakran kurukunapa) ch'upangunashina karqan. Chay ch'upamba puntangunawanmi atirqanllapa runakunata ancha jwirtita kaniyta bininunwan. Chayshina sinku killa tukuyta kanishpaqam, runakunataqa atiqllapa ancha nanachiyta. <sup>11</sup> Chay churqap layakunapa kamachikuqninmi chay manchaypaq talalamba kamachikuqnin

karqan. Payqam ibriyu rimaypi shutin Abadun. Grigu rimaypim shutin Apulyun. Chay ishkay shutingunam munan niyta “Chingachikuq”, nishpa.

<sup>12</sup> Chayshinam chay punta kastigu ushyakarqan. Piru faltanraqmi ishkay kastigukuna kanambaq.

<sup>13</sup> Chaymandaqam chay sistu anjilpis kurnitanda waqachirqan. Chayshina waqachiptinmi, uyarqani suq runa rimaqtashina chay urumanda kaq pata altarpa ch'usku waqrashina adurnungunapa ch'awpinmanda rimaptin. Chay pata altarqam Tayta Dyuspa ñawpambi karqan. <sup>14</sup> Chay rimaqqam chay sistu anjil kurnitanda waqachiqta nirqan:

—Chay atun Iwfratis rriyupa manyambi ch'usku watashqa anjilkunata kach'ay, nishpa.

<sup>15</sup> Chayshina niptinqam, chay anjilqa chay ch'usku watashqa anjilkunata kach'arqanna. Chaymi rirqanllapana ancha achka runata, warmita wanchiq. Kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay anjilkunata unaymandapacha kamakashqa karqan, chay uras, chay diya, chay killa, chay wata chayshina wanchinanllapa. <sup>16</sup> Paykunawanmi rirqan ancha achka suldadu bistyapi puriqkuna. Paykunaqam niwarqanllapa:

—Dusyintus millun suldadu layakunam kan, nishpa.

<sup>17</sup> Chay musqoyppishinam rikarqay chay suldadukuna layata chay bistyakunata muntakushpa puriqtashina. Paykunapa pichumbiqam karqan jirrumanda chilikikuna

ninashina chupika kulurniyuq, safiru llipyaykaq rumishina asul kulurniyuq, asufrishina qarwa kulurniyuq. Kanan chay bistyakunapa umangunaqam liyumba umanshina karqanllapa. Shimingunamandaqam lluqshirqan nina, qonday, asufriwan. <sup>18</sup> Chayshina chay bistyakunapa shimingunamanda chay nina, chay qonday, chay asufri lluqshishpaqam, kimsa plagashina ancha achka runakunata, warmikunata wanchirqanllapa. Chaqa kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. <sup>19</sup> Chay bistyakunaqam shimingunawan, ch'upangunawan atirqanllapa wanchikuyta. Chaqa ch'upangunaqam kulibra laya umayuq karqanllapa. Chaymi chay ch'upangunapa uman layakunawan achka runata, warmita dañachirqanllapa.

<sup>20</sup> Piru chay mana wañuqkunaqam chayshina padisishpapis, mana dijarqanllapachu uchangunata. Ashwanmi chayshinalla chay mana baliq kusaskunata rurashpa kawsarqanllapa. Kanan dyablukunata adurashpa, chay urumanda, qellaymanda, brunsimanda, rumimanda ichu qerumanda rurashqa dyuskunata amitu layakunata adurashpam kawsarqanllapa. Piru chay rurashqa dyuskunaqam mana atinllapachu rikakuyta ni uyakuyta ni puriyta. <sup>21</sup> Chayshina kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa sigirqanllapa wanchikushpa, brujiyakushpa, suqkunawan puñushpa, suwakushpa.

## 10

### *Chay musqoypishinam suq anjil suq taksha rrullushqa librituta Jwanda qorqan*

<sup>1</sup> Noqa Jwanmi rikarqay suq ancha pudirniyuq anjilta syilumanda pukutaypa ukumbi urangumuykaqta. Chay anjilpa umamba sawambim suq inap (chirapa) karqan. Qaqlanqam rupayshina ancha llipyarqan. Ch'angangunaqam miraykaq qerukunashina karqan. <sup>2</sup> Chay anjilqam suq taksha rrullushqa librituta kich'ashqata makimbi apamurqan. Chayshina shamushpaqam, allin ladu ch'akinwan mar yakupa sawambi sarrukurqan, ichuq ladu ch'akinwanqam allpapi sarrukurqan. <sup>3</sup> Chayshina sarrukushpaqam, payqa atun liyunshina ancha jwirtita qayach'akushpa rimarqan. Chayshina rimaptinqam, syiti lanyakuna ancha kunyashpa, rimarqanllapa. <sup>4</sup> Chayshina chay syiti lanyakuna rimaptinqam, noqa Jwanqa chay rimashqanda yuyarqay iskibriyta. Piru chayshina yuyaptiymi, syilumanda suq rimaq niwarqan:

—Chay syiti lanyakuna rimashqandaqa ama pitapis niychu ni iskibriychu, nishpa.

<sup>5</sup> Chaymandaqam chay anjil mar yakupi, allpapi shayaqqa allin ladu makinda syiluman alshashpa, <sup>6</sup> kayshina nirqan:

—Tayta Dyusqam tukuy tyimpu kawsan. Payqam tukuy imata rurashqa: anaq syiluta tukuy imandinda, kay pachata tukuy imandinda, mar yakuta tukuy imandinda. Paypa shutinwan jurashpam, kay allip kaqtalla rimani: Tayta

Dyusmi manana mastachu rin shuyaq, tukuy ima nishqanda kumplinambaqqa. <sup>7</sup> Ashwanmi kay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptingqa, Tayta Dyusqa rin kumpliqa paypaq rimaqkunata ufrisishqanda. Chaqa Tayta Dyusmi paylla yuyashqanda paypaq rimaqkunata abisashqa karqan, nishpa.

<sup>8</sup> Chayshina chay kamachikuq anjil niptinmi, chay suq rimaqqa syilumanda noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Chay mar yakupa sawambi, kay allpapi shayaq anjilman rishpa, makinmanda ch'askiy chay taksha rrullushqa libritu kich'ashqata, nishpa.

<sup>9</sup> Chayshina niwaptinmi, chay kamachikuq anjilman rirqay mañaq chay rrullushqa librituta. Chaymi chay anjilqa qowashpa, kayshina niwarqan:

—Kay librituta mikuy. Mikuptikiqam chay myil di abijashina ancha mishki rin kaq. Piru pach'aykipiqam ancha ayaqpaq rin tikrakaq, nishpa.

<sup>10</sup> Chaymi chayshina chay anjil niwaptinqa, noqaqa chay librituta ch'askishpa mikurqay. Mikuptiyqam shimiypiqqa chay myil di abijashina ancha mishki karqan. Piru pach'aypiqam ancha ayaqpaqna tikrakarqan. <sup>11</sup> Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Yach'achikuyri: “Kayshinam Tayta Dyus rin ruraq chay achka llaqtapi tiyaqkunawan, chay achka nasyumbi tiyaqkunawan, chay achka laya rimaykunata rimaqkunawan, chay achka gubyir-nukunawan”, nishpa.

# 11

*Dyuspa ishkay tistigunam kay mundupi tiyaqkunata rinllapa yach'achiq*

<sup>1</sup> Chaymandaqam suq shukcha midiq baratashina qowashpa, chay rimaqqa niwarqan:

—Chay shukcha barata apashpar, riy, midiy Tayta Dyuspa adurana wasinda, pata altarnindapis. Chaykunata midishpaqar, Dyuspa chay adurana wasimbi payta aduraqkunata yupay.

<sup>2</sup> Piru amar midiychu chay adurana wasipa sawa patyundaqa. Chaqa Dyuspi mana kriyiq furastirukunam chay pambaman yaykushpa, rinllapa sarruq. Chaymi paykunaqa 42 killata Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata dwiñukushpa, chaypi wapuyashpa, munashqanda rurashpa, rinllapa kamachikuq. <sup>3</sup> Kanan noqagam ishkay tistigukunata rini kach'aq, noqapaq yach'achikunambaq. Chayshina kach'aptiyimi, chay ishkay tistigukunaqa lutu mudanata rurakushpa, 1260 diyakunata noqapaq rinllapa yach'achikuq, nishpa.

<sup>4</sup> Tayta Dyusmi yumbay kay mundupi tiyaqkunapa kamachikuqninga. Chay ishkay yach'achikuq tistigukunaqam paypa ñawpambi shayanllapa. Paykunaqam chay ishkay ulibu plantakunashina, chay ishkay lamparakunapa tiyanangunashina.\* <sup>5</sup> Chaymi Dyusta kuntraqkuna chay ishkay tistigukunata munaptinllapa maqayta, paykunapa shiminmanda ninashina lluqshishpa, chay kuntraqkunata rupachishpa, limpu rinllapa chingachiq. <sup>6</sup> Chaqa chay ishkay tistigukunaqam

\* **11:4** Zacarías 4.1-14

Dyuspaq rimaykaptin, ancha pudirniyuq kamachikuqkuna rin kaq. Chaymi paykuna kamachikuptin ama tamyanambaqqa, manana atinqachu tamyayta. Yakuta kamachiptin yawarpaq tikrakananmi, yawarpaq rin tikrakaq. Chayshinam paykunaqa tukuy laya disgrasyawan atinqallapa kastigayta kay mundupi tiyaqkunata. Munashpaqam, chay disgrasyakunawan kutin kutin atinqallapa kastigayta. <sup>7</sup> Piru chay ishkay tistigukuna yach'achikushqan tyimpu ushyakaptinqam, suq manchaypaq animal laya chay ancha jundu talalanmanda lluqshimushpa, chay ishkay tistigukunata rin maqaq wanchinangaman. <sup>8</sup> Chayshina wanchishpaqam, chay Jirusalin llaqtapa kallingunapi kwirpungunata rinllapa wichukuq. Chay llaqtapillam chay tistigukunapa Kamachikuqnin Jisukristutapis kruspi wanchishqallapa karqan. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, chay Jirusalimbaqlla ninllapa: “Suduma llaqtashina” ichu “Ijptu llaqtashina”, nishpa. <sup>9</sup> Chaymandaqam kimsa diya y midyapaq achka llaqtamanda kaqkuna, achka kastamanda kaqkuna, achka laya rimaypi rimaqkunamanda kaqkuna, achka nasyunmanda kaqkunapis rinllapa rikaq chay ishkay tistigukunapa wichukushqa kwirpungunata. Chaqa manam rinllapachu dijaq pambananllapaqa. <sup>10</sup> Kanan kay mundupi tiyaqkunaqam ancha kushikushpa, fyistakunata rurashpa, paykunapura imangunata rinllapa rrigalanakuq, chay ishkay tistigukunata wanchishqanrayku. Chaqa chay tistigukunaqam

chay disgrasyakunawan ancha padisichishqa karqan kay mundupi tiyaqkunata.

<sup>11</sup> Piru chay kimsa diya y midyamandaqam Tayta Dyusqa chay ishkay wañushqakunata kawsachimurqan. Chaymi chay wañushqakunata kawsaqtana rikashpaqa, yumbay chay rikaqkunaqa ancha mancharqanllapa.

<sup>12</sup> Chaymandaqam chay ishkay tistigukunaqa uyarqan syilumanda suq rimaq ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kayman shamuyllapa, nishpa.

Chayshina uyashpaqam, chay ishkay tistigukunaqa pukutaykunapa ukumbina anaq syiluman rirqanllapa, chay kuntraqkuna rikaykaptinllapa. <sup>13</sup> Chay urasllam kay pachaqa ancha jwirtita kuyurqan. Chayshina ancha kuyuptinmi, chay Jirusalimbi achka wasikuna bulakarqanllapa. Kada dyis wasikunamandam suq wasi bulakarqan. Chayshina achka wasikuna bulakaptinmi, chay Jirusalimbi tiyaqkunamanda 7000 runa, warmi wañurqanllapa. Chaymi chay mana wañuqkunaqa ancha manchashpa, Tayta Dyus syilupi kaqta alabarqanllapa.

<sup>14</sup> Chayshinam rin ushyakaq chay ancha jwirti sigundu kastigu. Piru, jay! Dasmı rin ch'ayamuq suq manchaypaq tirsir kastigu.

*Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjilmi kurnitanda rin waqachiq*

<sup>15</sup> Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinmi, achka rimaqkuna syilumanda ancha jwirtita rimarqanllapa:



Pachapi gubyirnukunaqam manana rinllapachu kamachikuq. Ashwan kay diyaman-dapacham Tayta Dyusqa Akrashqan Washadur Jisukristuwan tukuy tyimpuna rin kamachikuq, nishpa.

<sup>16</sup> Chaymandaqam chay 24 ansyankunaqa Tayta Dyuspa ñawpambi, trununllapamanda atarishpa, qonqorikushpa, kumurashpa, qaqlanllapata pambakaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, <sup>17</sup> nirqanllapa:

Tayta Dyus, yumbaymanda ancha pudirniyuq kangi. Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangi. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Suq diyam ringi shamuriq. Chaymi kay pachapi tukuy jwirsaykiwan kamachikuptiki, ancha pagikuykillapa,

<sup>18</sup> Achka nasyungunapim chay mana isrraylinu kaqkunaqa qambaq ancha piñakurqanllapa. Chaymi kananqa ch'ayamushqana tyimpu, qam piñakushpa yumbay chay uchayuq wañushqakunata kastiganayki. Piru qambaq rimaqkunata, chay adurashuq wambraykikunatam qamqa ringi qoq primyukunata, kamachikuqkuna kaptin, ichu mana kamachikuqkuna kaptimbis. Piru kay mundupi wanchikuqkunataqam qamqa ringi wanchiq, nishpa.

<sup>19</sup> Chaymandaqam syilupi Dyuspa adurana wasimba pungun kich'akarqan. Chaymi musqoypishina rikarqani uku adurana wasimbi chay unay tratupa Santu Kajunninda. Kanan rrilampagukunam ancha lliwyarqan.

Lanyakunam ancha kunyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan. Kanan ancha jwirtitam granisarqambis.

## 12

*Jwanmi musqoybishina suq warmita suq ancha atun qotur layata rikarqan*

<sup>1</sup> Noqaqam chay musqoybishina suq manchaypaq siñata syilupi rikarqay. Chay siñaqam suq warmi karqan. Payqam rupayta rurakushqashina karqan. Kanan payqam killapa sawambi shayaykarqan. Umambiqam suq kuruna dusi lusiruyuy karqan. <sup>2</sup> Chay warmiqam qeshyanan uras kaptin, nanaywan ancha qayach'akurqan. <sup>3</sup> Chaymandaqam syilupi suq laya manchaypaq siñata rikarqani. Chay siñaqam suq ancha atun chupika animal qotur laya karqan. Chay animalqam syiti umayuq, dyis waqrayuy karqan. Chay syiti umangunaqam kurunayuqkuna karqan. <sup>4</sup> Chay ancha atun animalqam ch'upanwan syilumanda ancha achka lusirukunata rrastramushpa, kay pachaman wichukumurqan. Kada kimsa lusirukunamandam suq lusiruta rrastramurqan. Chaymandaqam chay atun qotur layaqa chay qeshyanaq warmipa ñawpambi shayashpa shuyarqan, qeshyaptin wambranda das mikunambaq. <sup>5</sup> Chaymandaqam chay warmiqa suq ullqo wambritunda qeshyarqan. Kanan chay wambranqam yumbay nasyungunata ancha allita rin kamachiq jirrumanda baranwan. Chaymandaqam Tayta

Dyusqa chay nasiq wambrituta ladunman kamachikunan trununman aparqan. <sup>6</sup> Chayshina apaptinmi, chay warmiqa suq chuncha lugarman mitikarqan. Chaqa Tayta Dyusqam chaypi suq allin lugarta allichashqa karqan, 1.260 diyakunata chay warmita kwidashpa, qaranambaq.

<sup>7</sup> Chaymandaqam Dyuspa kamachikuq anjilnin Migil yanapakuq anjil masingunawan tandakashpa, syilupi ancha pilyarqanllapa chay manchaypaq atun qotur layawan, yanapakuq dyablungunawambis. <sup>8</sup> Chayshina pilyashpam, Dyuspa chay anjilningunaqa chay qotur layapa anjilningunata maqashpa, anaq syilumanda wichukurqanllapa, amana chaypi kawsananllapa. <sup>9</sup> Chayshinam chay qotur layata, anjilningunatapis syilumanda kay pachaman wichukumurqan. ¿Pitaq karqan chay qotur layaqa? Payqam karqan chay unay kulibra. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Chay dyabluqam yumbay runata, warmita ingañashpa inkitan, uchata rurananllapa.

<sup>10</sup> Chaymandaqam uyarqay syilupi suq rimaqta, ancha jwirtita kayshina niqta:

—Kananqam Tayta Dyus paypi kriyiqkunata washashqa. Chaqa dyablutaqam syilumandaqa wichukushqana. Unaymi chay dyabluqa punchawnindin, tutapnindin Dyuspa ñawpambi shayashpa, kriyiq masinchiqkunata akusarqan. Piru kananqam manana atinchu. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, pay Akrashqan Washadur Jisukristuwan shumaqta rin kamachiwaqninchiq. <sup>11</sup> Chay

kriyiq masinchiqkunapismi chay dyablutaqa binsishqallapana. Chaqa Dyuspa Uñan Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashpam, paykunata uchangunamanda pirdunashqa. Chaymi paykunaqa yach'ashpa: Rinllapam wanchiwaqninchiq, nishpapis, Jisukristupaq yach'achikurqanllapa. <sup>12</sup> Chayshina Tayta Dyus chay dyabluta syilumanda wichukushqana kaptinqam, kay syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikushunllapa. Piru qamkuna chay allpapi, chay mar yakupi kawsaqkunaqa ancha llakiyllapa. Chaqa chay dyabluqam chay ura allpaman wichukushqana. Kanan payqam yach'an: Dyusmi utqana rin karsilawaq infyirnupi, amana masta munashqayta ruranaypaq, nishpa. Chaymi chay dyabluqa ancha piñakushpa, utqashpa, ancha rin padisichishuqllapa.

<sup>13</sup> Chayshina chay manchaypaq qotur laya dyablu yach'ashpa: Kay pachaman wichukuwashqana, nishpaqam, chay qeshyashqa warmita ancha maskarqan wanchinambaq. <sup>14</sup> Chayshina maskaykaptinmi, Tayta Dyusqa chay warmita qorqan suq atun kuchaqpa ishkey alangunata. Chaymi chay warmiqa chay alangunawan bwilashpa, chay dyablumanda mitikashpa, suq chuncha lugarman rirqan. Chay lugarpigam Tayta Dyus chay warmita kimsa wata y midyuta rin qaraq. [*Nuta: Chay dyablullam atun qoturshina kashpa, maynimbis manchaypaq kulibrashinapis karqan.*] <sup>15</sup> Kanan chayta rikashpam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa shiminmanda ancha

achka yakuta sitakurqan, suq rriyushina chay warmita apaptin, ch'uqashpa wañunambaq. <sup>16</sup> Piru chayshina sitakuptinmi, chay warmipa ikimbi kaq allpa kich'akarqan chay achka yakuta chupashpa chakichinambaq. Chayshinam chay warmitaqa washarqan. <sup>17</sup> Chayta rikashpaqam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa ancha piñakurqan. Chaymi rirqan chay warmipa mirayningunawan pilyaq. Chaqa chay mirayningunaqam Tayta Dyus kamachikushqanda, Churin Jisukristu yach'achikushqanda ancha allita kasushpa kawsanllapa. <sup>18</sup> Kanan chay atun qotur layam ch'ayarqan mar yakupa manyambi. 』

## 13

### *Jwanmi ishkay manchaypaq animal layata rikarqan*

<sup>1</sup> Noqa Jwanmi musqoyppishina chay mar yakupa manyambi shayashpa, suq laya manchaypaq animalta rikarqani, chay yakupa ukunmanda lluqshiptin. Chay manchaypaq animal layapismi syiti umayuq dyis waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam kurunayuqkuna karqanllapa. Chay umangunapiqam mana baliq shutikunata iskiqishqa karqan, Dyusta burlashpa. <sup>2</sup> Chay rikashqay animalqam suq tigri laya karqan. Ch'akingunaqam usupa ch'akingunashina karqan. Shiminqam liyumba shiminshina karqan. Chayshina chay animal mar yakumanda lluqshiptinmi, chay atun qotur laya dyablu payta numbrarqan, ancha pudirniyuq

awturidar kanambaq, trunumbi tiyashpa, rrimplasun kamachikunambaq. <sup>3</sup> Chay tigri laya animalpa syiti umangunamanda suqinmi ancha chuqridu wañunambaqna karqan. Piru chay chuqriqam allinyashqana. Chaymi chay tigri laya animal kawsamushqata rikashpa, kay mundupi yumbay tiyaqkuna ancha ispantashpa, paytana kasushpa kawsarqanllapa. <sup>4</sup> Kanan chay kasuqkunaqam chay atun qotur layata ancha adurarqanllapa, chay tigri laya animalta numbrashqanrayku. Chay animaltapismi ancha adurashpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis payshinaqa jwirsayuqchu. Manam pipis paytaqa atinchu binsiyta, nishpa.

<sup>5</sup> Kanan Tayta Dyusqam دچارqan, chay tigri laya animal ancha alabakashpa, Dyusta ancha kuntrashpa rimanambaq. Dيارqambismi, 42 killakunapaq yumbay runata, warmita kamachinambaq. <sup>6</sup> Chayshina dijaptinmi, chay tigri layaqa Tayta Dyusta ancha kuntrashpa, musyarqan. Chayshina musyashpaqam, Tayta Dyuspa shutinda, Dyuspa adurana wasinda, syilupi yumbay tiyaqkunatapis ancha maldisyarqan. <sup>7</sup> Chayshina maldisyaptimbismi, Tayta Dyusqa دچارqan, kriyiq masinchiqkunata maqanambaq binsinangaman. Dيارqambismi yumbay kastakunata, yumbay atun ayllukunata, yumbay laya rimaykunapi rimaqkunata, yumbay nasyungunapi tiyaqkunata kamachinambaq. <sup>8</sup> Kanan kay mundupi yaqqa yumbay tiyaqkunam chay tigri laya animalta rinllapa aduraq. Piru wakin runakuna, warmikunaqam paytaqa mana rinllapachu aduraq. Chaqa Tayta Dyusqam

manaraq kay pachata rurashpa, paykunapa shutingunata Churimba librumbi iskibrishqa karqan, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa. Chay Churinllam Dyuspa Uñambis shutin. Paytaqam runakuna wanchishqallapa karqan.

<sup>9</sup> Chayri qamkuna yumbay rinriyuqkunaqa kay nishushqayllapata allita uyawayllapa. <sup>10</sup> Chay karsilakuq runakunatam rinllapa karsilaq. Chay atun kuchilluwan wanchikuqkunatam atun kuchilluwan rinllapa wanchiq. Chayri Dyuspi kriyiqkuna ancha padisishpapis, paypilla mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa.

<sup>11</sup> Chaymandaqam musqoypishina rikarqay suq laya manchaypaq animalta uku allpamanda lluqshiqta. Chay animal layaqam ishkay taksha waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam suq taksha karnirupa waqranshina karqan. Piru chay waqrayuq animalqam rimarqan suq atun qotur laya animalshina. <sup>12</sup> Chay allpamanda lluqshiq animalpismi ancha kamachikuq karqan. Chaqa chay tigri layapa rrimplasun kashpam, kay mundupi yumbay tiyaqkunata kamachirqan. Chaymi yumbayta adurachirqan chay allinyashqa chuqriyuq tigri layata. <sup>13</sup> Kanan chay suq animalmi manchaypaq milagrukunata rurarqan. Runakunapa ñawpambim ninata ishkichimurqan anaq altumanda kay allpaman. <sup>14</sup> Kanan Tayta Dyusqam دچارqan, chay milagrukunata chay tigri laya animalpa ñawpambi rurashpa, kay mundupi tiyaqkunata ingañanambaq. Chayshina ingañashpaqam kamachirqan, suq amitu layata rurananllapa chay tigri layapa rritratunwan, chayshina chay

allinyashqa chuqriyuq animalta adurananllapa.  
<sup>15</sup> Chay amitu layata ruraptinllapaqam, Dyus dijarqan, chay animal ishkay taksha waqrayuqta, chay amitu layata kawsachishpa, rimachinambaq. Kanan chay amitu laya yumbay payta mana aduraqkunatam atirqan wanchichiyta. <sup>16</sup> Chaymandaqam chay animal ishkay taksha waqrayuqqa kamachirqan, yumbay runata warmita allin ladu makimbi ichu urkumbi siñalananllapa: kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata, qellayniyuqkunata, mana nimayuqkunata, randishqa kriyadukunata, mana kriyadu kaqkunatapis. <sup>17</sup> Chay mana siñalniyuq kaqkunaqam mana atirqanllapachu ni randiyta ni randikuyta. Chay siñalqam karqan chay tigri laya animalpa shutinwan ichu shutimba numirunwan.

<sup>18</sup> Qamkuna kayta intyindinaykiqa yach'ayniyuqkuna kayllapa. Chay shutimba numirungunapi allita yuyashpam, atingillapa yach'ayta chay shutimba litrangunatapis. Chaqa chay animal layapa chay numirunqam suq runapa shutimbaq niwanchiqllapa. Chay numirunqam 666.

*[Nuta: Grigu rimaypim litrakuna balirqan numirukunashina. Chaymi litrakunawan yuparqanllapa.]*

## 14

*Dyuspi 144.000 kriyiqkunaqam mushuq imnuta rinllapa kantaq*

<sup>1</sup> Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay Dyuspa Uñanda Siyun lumapa sawambi



shayaykaqta. Paywanmi pulla karqan 144.000 paypi kriyiqkuna. Paykunapa urkungunapim chay Uñapa shutinda, Tayta Dyuspa shutinda iskibrishqallapa karqan. <sup>2</sup> Chaymandaqam kay pachapi kashpa, syilupi ancha jwirtita kunyaqta uyarqay. Chay kunyaqqam achka rriyu kunyaykaqshina ichu ancha jwirti truwinushina ichu ancha achka runakuna arpangunata waqachiykaqshina ancha jwirtita kunyarqan. <sup>3</sup> Jisukristupi chay 144.000 kriyiqkunaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24 ansyanukunapa ñawpambi shayashpa, suq mushuq imnuta kantarqanllapa. Chay kantashqandaqam mana pipis atirqanchu kantayta. Chaqa kay mundupi yumbay tiyaqkunamanda, chay 144.000 washadukunallam chay mushuq imnutaqa yach'arqanllapa kantayta. <sup>4</sup> Yumbay chay kantaqkunaqam warmikunawanqa mana uchataqa rurashqallapachu karqan. Ashwanmi Dyuspa Uñan mayman riptimbis, payta siginllapa. Chaymi kay mundupi tiyaqkunamanda paykuna washadu kashpa, puntata Dyuspa ñawpanman ch'ayarqanllapa. Chaymi paykunaqa tarpukushqanchiqmanda punta ufrinda qoshqanchiqshina karqanllapa Tayta Dyuspaq, Uñambaqpis. <sup>5</sup> Chaqa paykunaqam mana yach'anllapachu llullakunata rimaytaqa. Chaymi paykunataqa mana ni pipis atinchu shimbiyta Tayta Dyuspa ñawpambiq.

*Kimisa anjilkunam rinllapa yach'achikuq*

<sup>6</sup> Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoyppishina rikarqay suq anjilta anaq syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chay anjilqam listu karqan, Tayta Dyuspa mana nunka ushyakaq nutisyanda yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, yumbay kastakunata, tukuy laya rimaypi rimaqkunata, yumbay llaqtapi tiyaqkunata yach'achinambaq. <sup>7</sup> Chay anjilqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ch'ayamushqanam uras Tayta Dyus yumbayta jusganambaq. Payqam syiluta, kay pachata, mar yakuta, pukyukunata rurashqa. Chayri payta ancha rrispitashpa, alabayllapa, nishpa.

<sup>8</sup> Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq anjil shamushpa ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay ancha atun Babiluña llaqtaqam chingashqana, kay mundupi yumbay tiyaqkunata inkitashqanrayku, uchakunata ruranambaqllapa! Chaqa paykunatam uchangunawan binuwanshina inkitarqan, mach'ashqashina, paywan tukuy laya uchata ruranambaqllapa.

<sup>9</sup> Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq tirsir anjil shamushpa, ancha jwirtita nirqan:

—Tayta Dyusqam ancha rin piñakuq chay tigri laya animalta aduraqkunawan, chay animalpa rritratunda aduraqkunawan, chay animalpa siñalninda urkumbi ichu makimbi ch'askiqkunawan. <sup>10</sup> Chaymi yumbay paykunataqa ancha jwirtita rin kastigaq ninapi chay asufripi rupachishpa anjilningunapa ñawpambi, chay Uñamba ñawpambipis. <sup>11</sup> Chayshinam chay ninapi tukuy tyimpu rinllapa padisiq. Qondaynimbismi mana nunka rinchu ushyakaq.

Chaqa chay animal layata, chay rritratunda aduraqkunaqam punchawnindin, tutapnindin mana samashpachu, rinllapa padisiq, chay animal layapa siñalninda ch'askishqanllaparayku.

<sup>12</sup> Chayri chaykunata yach'ashpa, Dyuspa wambranguna kashpa, pay kamachikushqanda allita kasushpa, Jisukristupi mana shaykuq yuyakushpa, kawsayllapa, nishpa.

<sup>13</sup> Chaymandaqam noqa Jwanqa uyarqay suq rimaqta syilumanda kayshina niwaptin:

—Kay nishushqaykunata ishibriy: “Tayta Dyusmi ancha rin yanapaq Jisukristupi kriyishpa wañuqkunata. Chaymi kananmandapacha anchana rinllapa kushikuq”, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritumbismi niwarqan:

—Allibmi chay nishushqanqa rin kaq. Chaqa Dyusta kasushpa wañuqkunaqam yumbay chay ñakashqanmandaqa rinna samaq. Kanan Tayta Dyusqam mana nunka rinchu qonqaq chay tukuy ima rurashqandaqa.

*Tayta Dyusmi anjilningunawan mana alli ru-raqkunata rin kastigaq*

<sup>14</sup> Chaymandaqam suq yuraq pukutaypa sawambi rikarqay suq runashina tiyaykaqta. Paypa umambim urumanda kuruna karqan. Makimbiqam suq ancha allin ichuna karqan.

<sup>15</sup> Chaymandaqam suq anjil Dyuspa adurana wasinmanda lluqshishpa, chay pukutaypa sawambi tiyaykaqta ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ura pachapi tiyaqkunaqam listuna syiganaykipaq. Chayri ichunaykiwan riyna paykunata kuchuq, nishpa.

<sup>16</sup> Chayshina chay anjil niptinmi, chay pukutaypa sawambi tiyaqqa chay atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata syigarqan.

<sup>17</sup> Chaymandaqam Dyuspa adurana wasin anaq syilupi kaqmanda suq anjil llugshirqan. Chay anjilpismi ancha allin ichunata apamurqan.

<sup>18</sup> Chaymandaqam chay pata altarmanda suq anjil shamurqan. Chay anjilqam ninata kwidaq karqan. Payqam chay ichunayuq anjilta ancha jwirtita nirqan:

—Qambisri chay allin ichunaykiwan ura pachapi tiyaqkunata syigay. Chaqa ubaspa puqoyninshinam listuna kuchunayki.

<sup>19</sup> Chayshina chay anjil niptinmi, chay suq anjilpis atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata ubaspa puqoynindashina kuchurqan. Chayshina paykunata kuchushpaqam, wichurqan suq atun pusuman, chaypi ubaspa yakundashina yawarninda qapinambaq. Chay kumparasyunmi munan niyta: Tayta Dyusmi chay uchayuqkunawan piñakushpa, ancha jwirtita rin kastigaq, nishpa. <sup>20</sup> Chay atun pusugam chay llaqtapa sawambi karqan. Kanan chay uchayuqkunata chay pusupi qapishpashina kastigaptinllapaqam, yawarninllapaqa 300 kilumitrusta kurrirqan. Chaqa bistyapa shiminmi altukaman ch'ayarqan.

*Dyuspa syiti anjilningunam syiti disgrasyakunawan rinllapa kastigakuq*

<sup>1</sup> Noqa Jwanmi chay musqoyppishina anaq syilupi suq ancha manchaypaq siñata rikarqay. Chaqa syiti anjilkuna syilupi kaqkunam yumbay uchayuqkunata syiti disgrasyakunawan listu karqanllapa kastiganambaq. Chayshina kastigashpaqam, Tayta Dyusqa manana mastaga rinchu piñakuq chay uchayuqkunawanqa.

<sup>2</sup> Chaymandaqam suq pambapi rikarqay suq yakuyuq ispijutashina ninawan taqlluduta llipyaykaqtashina. Chay llipyaykaq pambapa manyambiqam achka runakuna, warmikuna shayaykarqanllapa. Tayta Dyusmi paykunata arpakunata qoshqa karqan. Chaqa paykunaqam mana adurashqallapachu karqan chay tigri laya animalta ni chay animalpa rritratunda. Manam ni ch'askishqallapachu karqan chay animalpa siñalninda ni numirunda. <sup>3</sup> Chay arpayuqkunaqam Dyusta sirbiq Muysispa immunda, Dyuspa Uñamba immunda kantashpa, kayshina alabarqanllapa:

¡Ancha pudirniyuq Taytitu Dyus, tukuy ima rurashqaykim ancha manchaypaq, ancha shumaqkuna! Qamqam ancha allin kashpa, allip kaqtalla rimangi. Kanan yumbay nasyumbi tiyaqkunapa ancha allin kamachikuqninmi kangi.

<sup>4</sup> Chaymi yumbay runakuna, warmikuna ancha rrispitashushpa, rinllapa alabashuq. Chaqa qamllam ancha allin mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha allita rurashqaykita rikashpa, yumbay

nasyumbi tiyaqkuna shamushpa, rinllapa adurashuq, nishpa.

<sup>5</sup> Chaymandaqam rikarqay anaq syilupi Tayta Dyuspa karpamanda adurana wasimba Ancha Santisimu Kwartun kich'akashqata.

<sup>6</sup> Chay kwartumandaqam chay syiti kastigakuq anjilkuna llugshirqanllapa. Paykunaqam ancha llipyaykaq yuraq mudanayuq karqanllapa. Kanan pichunllapapiqam urumanda kaq wach'ukuta rurakushqallapa karqan.

<sup>7</sup> Chaymandaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin chay syiti anjilkunata suqta suqta qorqan urumanda kaq kupakunata. Chaqa Tayta Dyus tukuy tyimpu kawsaqmi uchayuqkunawan piñakushpa, chay kupakunata syiti ancha jwirti kastigukunawan undachishqa karqan. <sup>8</sup> Chaymandaqam Tayta Dyus ancha llipyaptin, ancha pudirniyuq kaptin, chay adurana wasin qondaywan undarqan. Chaymi mana pipis atirqanchu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, chay syiti anjilkuna chay syiti kastigukunata ushyanangaman.

## 16

*Chay syiti anjilkunam kupakunamanda kastigukunata rinllapa ich'aq*

<sup>1</sup> Chaymandaqam chay musqoyppishina suq rimaqta uyarqay, Dyuspa adurana wasinmanda chay syiti kastigakuq anjilkunata jwirtita niptin:

—Riyllapa, chay kupakunapi kaqta ura pachaman ich'aq. Chaqa chaykunawanmi Tayta

Dyus chay uchayuqkunata ancha rin kastigaq, nishpa.

<sup>2</sup> Chayshina niptinmi, chay syiti anjilkunamanda punta anjilqa kupanmanda Tayta Dyuspa kastigunda ich'arqan kay pachaman. Chayshina ich'aptinmi, chay tigri laya animalpa siñalninda ch'askiqkunapa kwirpumbi chuqrikuna rikakurqan. Chaqa paykunaqam chay animal layapa rritratunda adurashqallapa karqan. Chaymi ancha padisirqanllapa.

<sup>3</sup> Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sigundu anjil kupanmanda suq kastiguta ich'arqan mar yakupa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay mar yakuqa wañushqapa yawarninshina tikrakarqan. Chaymi yumbay animal chay yakupi kawsaqkunaqa limpu wañurqanllapa.

<sup>4</sup> Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda tirsir anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rriyukunaman, pukyukunaman. Chayshina ich'aptinmi, yumbay mishki yakukuna yawar layapaq tikrakarqan. <sup>5</sup> Chayshina kastigaptinmi, uyarqay suq anjil yakukunata kwidaqta kayshina Tayta Dyusta niptin:

—Tayta Dyusitu, qamllam ancha allin, mana nima uchayuqchu kangi. Manam nunka nasishpachu, tukuy tyimpupaq kawsangi. Chay uchayuqkunata kastigashpam, ancha allin justisyata rurashqa kangi. <sup>6</sup> Chaqa chay uchayuqkunaqam qamba wambraykikunapa yawarninda ich'ashpa, qambaq rimaqkunapa yawarninda ich'ashpa, wanchirqanllapa. Chaymi kananqa chay wanchikuqkunata chay yaku yawarqaq tikrashqaykita upyachishqa kangi.

Chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kang'i, nishpa.

<sup>7</sup> Chayshina chay anjil niptinmi, uyarqay chay pata altarmanda suq rimaq kayshina niqta:

—¡Ariri, ancha pudirniyuq Taytitu Dyusitu! Chay ancha uchayuqkunata chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kang'i, nishpa.

<sup>8</sup> Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kwartu anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rupaypa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, rupayqa ancha jwirtita rupayashpa, chay uchayuqkunata ancha rupachirqan.

<sup>9</sup> Chayshina ancha rupachiptimbismi, paykunaqa mana munarqanllapachu uchangunata dijayta. Tayta Dyustaqam mana nimatapis munarqanllapachu alabayta. Ashwanmi chay disgrasyakunawan kastigashqanrayku, Dyusta masta maldisyarqanllapa.

<sup>10</sup> Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kintu anjilqa kupanmanda kastiguta ich'arqan chay tigri laya animal tiyaykashqanman. Chayshina ich'aptinmi, chay animalta aduraqkunapa nasyunningunapi limpu tuta-yarqan. Chaymi chay animalta aduraqkunaqa chay nanaykunawan ancha padisishpa, qallungunata kanirqanllapa.

<sup>11</sup> Chayshina ancha padisishpismi, uchangunata mana nimatapis دچارqanllapachu. Ashwanmi mana allikunata rurashpa, Tayta Dyusta ancha maldisyarqanllapa, chay nanaykunawan, puqrkunawambis kastigashqanrayku.



<sup>12</sup> Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sistu anjilqa kupanmanda kastiguta ich'arqan chay ancha atun rriyu Iwfratispa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay atun rriyuqa limpu chakirqan, chay achka gubyirnukuna suldadungunawan rupay lluqshimunan ladumanda shamushpa, chay rriyuta das pasananllapa.

<sup>13</sup> Chaymandaqam rikarqay chay atun chupika qotur layapa shiminmanda suq sapu laya dyablu lluqshiptin. Chay tigri laya animalpa shiminmandapismi suq sapu laya dyablu lluqshirqan. Chay ishkay waqrayuq animalpa shiminmandapismi suq sapu laya dyablu lluqshirqan. Chay waqrayuq animalmi Dyuspaq rimaq tukuqpis karqan. <sup>14</sup> Chay kimsa sapu laya dyablukunaqam manchaypaq milagrukunata rurarqanllapa. Kanan rirqanllapam yumbay nasyungunaman, gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaq, jwisyu diyapi Tayta Dyus ancha pudirniyuqwan pilyananllapa.

<sup>15</sup> Chayshina rikashpaqam, uyarqay Jisukristuta, kayshina niqta:

—Allita uyawayllapa. Mana pipis yuyashqan uraspim suq ladrunshina qonqaylla rini shamuriq. Chaymi kwidakashpa, allita rurashpa shuyawashpaqa, ringillapa kushikuq. Piru chay mana kasuwaqkunaqam mana mudanayushina rinllapa penqakuq. Chaqa yumbaypa ñawpambim siprallashina kashpa, ancha rinllapa penqakuq, nishpa.

<sup>16</sup> Chaymandaqam chay kimsa dyablukuna kay pachapa yumbay gubyirnungunata tukuy sul-

dadundinda suq lugarpi tandarqanllapa. Chay lugarqam ibriyu rimaypi Armajidun shutin.

<sup>17</sup> Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda chay ultimu anjilqa anaq altumandapacha kupanmanda ultimu kastiguta wayraman ich'arqan. Chayshina ich'aptinmi, uyarqay suq rimaqta Dyuspa adurana wasimba trununmanda ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kaywanmi yumbay kastigukunata rinina ushyaq, nishpa.

<sup>18</sup> Chayshina niptinmi, ancha achka rrilampagukuna llipyarqan. Lanyakunapismi ancha kunyarqan. Kanan kay pachapismi ancha kuyurqan. Runakuna kay pachapi kashqanmandapacham mana nunka chayshinaqa kuyushqachu karqan. <sup>19</sup> Chayshina kay pacha ancha jwirtita kuyuptinqam, chay atun llaqta Babiluña kimsa lugarpaq partikashpa, ancha dañakarqan. Kay pachapa yumbay atun llaqtangunapi wasikunam bulakarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunapa uchangunataqa mana qonqarqanchu. Chaymi ancha piñakushpa, paykunataqa ancha kastigarqan. <sup>20</sup> Chayshina kay pacha ancha kuyuptinmi, mar yakupa ch'awpimbi isla allpakuna kaq limpu chingarqan. Qaqakunapismi bulakashpa, limpu chingarqanllapa. <sup>21</sup> Kanan syilumandam runakunapa, warmikunapa sawanman ancha atun manchaypaq granisukuna ishkimurqan. Chay granisukunaqam asta 40 kilus llasharqan. Chayshina Tayta Dyus ancha jwirtita

kastigashqanraykum, chay uchayuqkunaqa payta ancha maldisyarqanllapa.

## 17

*Suq llaqtam ancha uchayuq bandulira warmishina rin kaq*

<sup>1</sup> Chay syiti anjilkunaqa kupangunamanda kastigukunata ich'ashpa ushyashpaqam, suqnin shamushpa, noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Shamuy kayman rikachishunaqpaq suq ancha bandulira warmita. Chay warmiqam munan niyta suq atun llaqtapaq. Chay llaqtaqam achka rriyukunapa manyangunapi kidan. Piru Tayta Dyusqam chay llaqtapi tiyaqkunata ancha rin kastigaq. <sup>2</sup> Chaqa chay llaqtapi tiyaqkunaqam suq bandulira warmishina inkitashpa, animachishqallapa kay mundupa gubyirnungunata, paykunawan tukuy laya uchakunata rurananllapa mach'ashqa runakunashina, nishpa.

<sup>3</sup> Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun masta rikachiwarqan. Chaymi chay musqoyppishina chay anjil suq chuncha lugarman apawaptin, rikarqay suq warmita suq chupika animal layapi muntakushqata. Chay animal layaqam syiti umayuq, dyis waqrayuq karqan. Kanan tukuy kwirpumbim Tayta Dyusta musyanan shutikuna iskibridu karqan. <sup>4</sup> Chay bandulira warmim mudakushqa karqan suq mudana muraduan chupikata. Allichakashqam karqambis uruwan, ch'aniyuq llipyaykaq rumikunawan, ch'aniyuq perlaskunawan. Makimbiqam karqan suq kupa urumanda kaq.

Chay kupandaqam millanaypaq kusaskunawan undachishqa karqan. Chay millanaypaq kusaskunaqam munan niyta, chay warmim achka runayuq kashqa. Ancha fiyu uchakunatam rurashqa, nishpa. <sup>5</sup> Chay warmipa urkumbiqam suq shuti mana intyindiypaq karqan. Chay shutingam kayshina munan niyta: “Noqaqam chay ancha kamachikuq Babiluña llaqta kani. Chaqa yumbay bandulirakunapa, yumbay ucha ruraqkunapa mamanshinam kani”, nishpa. <sup>6</sup> Chaymandaqam noqaqa allita rikashpa yach'arqay: Chay warmiqam Dyuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa wanchishqa karqan, paykuna Jisukristupaq yach'achikushqanrayku, nishpa. Chaqa chayshina yawarninda ich'ashpa wanchishpaqam, ancha kushikurqan suq mach'ashqa warmishina. Chaymi noqaqa ancha ispantashqata kidarqay. <sup>7</sup> Chaymi chay anjilqa tapuwarqan:

—¿Imaraykutaq ancha ispantashqa kangi? Noqam rini nishuq, pim chay warmiqa, imam munan niyta chay warmita apaq syiti umayuq dyis waqrayuq animalqa, nishpa. <sup>8</sup> Chay tigri laya animalqam unay tyimpupi kawsarqan. Piru chaymandaqam manana kawsarqanchu. Piru suq diya kawsamushpa, manaraq tukuy tyimpupaq chingashpa chay manchaypaq talalanmanda suq tyimpupaq rin lluqshimuq. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkunaga chay animalta rikashpa, ancha ispantashpa, payta rinllapa aduraq. Chaqa Dyuspa librumbiqam paykunapa shutingunaqa mana iskibriduchu karqan kay munduta rurashqan

diyamandapacha.

<sup>9</sup> 'Allita yuyayllapa, kaykunatapis intyin-dinaykipaq. Chay manchaypaq animalpa syiti umangunaqam munan niyta chay atun llaqtapa syiti lumanguna. Chaqa chay bandulira warmishina llaqtaqam chay syiti lumakunapi kidan. <sup>10</sup> Kanan chay kikin syiti umangunallam munan niyta syiti gubyirnukunapis. Chay syiti gubyirnumandaqam sinkuqa suqnin suqnin kamachikushpa, wañushqana. Kananqam kamachikuykan yaqqa chay ultimu gubyirnuna.

Chaymandaqam chay ultimu gubyirnuqa suq tyimpitupaqlana rin kamachikuqqa. <sup>11</sup> Chaymandaqam chay warmita apaq chupika animalqa kawsamushpa, suq uktabu gubyirnu rin kaq. Piru payqam manaraq chay punta bwilta wañushpaqa, chay syiti gubyirrukunamanda suqnin karqan. Chayshina chay chupika animal laya ultimu gubyirnu kamachikuykashpam rin chingaq.

<sup>12</sup> 'Chay chupika animalpa dyis waqran-guna rikashqaykiqam munan niyta dyis gubyirrukuna. Paykunaqam manaraq kamachikunllapachu. Piru suq diyam chay dyis gubyirrukunaqa chay chupika animal layawan pulla suq tyimpitupaqla rinllapa kamachikuq. <sup>13</sup> Chay dyis gubyirrukunaqam suq yuyayniyuqla kashpa, tukuy imapi chay chupika animal layata kasushpa, <sup>14</sup> Dyuspa Uñanwan rinllapa pilyaq. Piru chay Uñaqam yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqnin, yumbay gubyirrukunapa gubyirnun. Chaymi payqa chay chupika animal layata, chay dyis gubyirrukunata

rin binsiq. Kanan chay Uñawan kaqkunataqam Tayta Dyus kikin akrashpa qayarqan. Chaymi mana shaykuq chay Uñata kasunllapa.

<sup>15</sup> Chay anjilqam niwarqambis:

—Chay bandulira warmi laya llaqtataqam rikarqayki achka rriyukunapa manyangunapi kaqta, ¿manachu? Chay achka rriyukunaqam munan niyta ancha achka llaqtakuna, achka kastakuna, achka nasyumbi tiyaqkuna, kadunu rimaynimbi rimaqkuna. <sup>16</sup> Chay chupika

animal laya chay dyis gubyirnukunawan chay bandulira warmi laya llaqtata rinllapa ch'iqniq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunata maqashpa, wanchishpa, tukuy imangunata qoch'ishpa, wasingunata rupachishpa, aychanda mikushpa, tullundallana rinllapa dijaq.

<sup>17</sup> Chaqa Tayta Dyusmi pay munashqanda chay dyis gubyirnukunata rin yuyachiq. Chaymi paykunaqa suq yuyayniyuqlla kashpa, chay chupika animal layatalla kasushpa, tukuy imapi rinllapa yanapaq. Chayshinam rinllapa ruraq Tayta Dyus nishqanda kumplinangaman.

<sup>18</sup> Kanan chay rikashqayki bandulira warmiqam munan niyta chay atun llaqta. Chaqa chay llaqtapa gubyirnunmi kay mundupa yumbay gubyirnungunata kamachin, nishpa.

## 18

### *Chay Babiluña llaqtaqam rin chingaq*

<sup>1</sup> Tukuy chaykunata uyashpaqam, noqa Jwan suq ancha pudirniyuq anjilta rikarqani syilumanda shamuykaqta. Payqam ancha

llipyashpa, yumbay kay pachata ancha achikcharqan. <sup>2</sup> Kanan payqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay atun llaqta Babiluñaqam chingashqana! ¡Rikay, bulakashqanám! Kanan chay llaqtapiqam tukuy laya dyablukuna yaykushpa tiyaykan. Achka ch'iqnishqa millanaypaq pishqokunapismi chaypi tiyaykanllapa. <sup>3</sup> Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam kwirpunguna munashqandalla rurashpa kawsarqanllapa. Chaymi limpuna chingashqa. Chaqa paykunaqam yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitarqanllapa, uchakunata rurananllapa. Suq bandulira warmishinam chay nasyungunapa yumbay gubyirnunda inkitarqanllapa, mach'ashqa runakunashina tukuy laya uchata ruranambaqllapa. Kay mundupi randikuqkunapismi chay Babiluñapi tiyaqkunata tukuy ima munashqangunata randichishpa, achka qellayta ganaqllapa.

<sup>4</sup> Chaymandaqam uyarqani suq rimaqta, syilumanda kayshina niptin:

—Qamkuna wambraykunaqa, chay Babiluña llaqtamanda lluqshiyllapa, ama uchata ruranaykillapa paykunashina. Chaqa manam munanichu qamkunatapis kastigashuytaqa. <sup>5</sup> Chaqa chay llaqtapi tiyaqkuna ancha uchata ruraptinllapam, chay uchangunaga ancha achkayashpa syilukamanna ch'ayashqashina. Chaymi Tayta Dyusqa manana masta agwantashpachu, paykunataqa ancha rin kastigaq. <sup>6</sup> Chay llaqtapi tiyaqkunaqam suqkunata ancha padisichishqa. Chayri chay padisichishqan kaqmandaqa ashwan

ishkay tantu masta paykunataqa kastigayllapa.  
 7 Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam tukuy ima munashqanda rurashpa, randishpa, ancha alabakashpa, kayshina ninllapa: “Kaypim ancha kamachikuq gubyirnushina tiyaykanillapa. Chaqa manam nimapipis suq pubri biyudashinaqa kanillapachu. Chaymi mana nunka rinillapachu llakiq suq biyudashinaqa”, nishpa. Chayri chayshina ancha alabakaptinllapa, ancha llakichishpa, padisichiyllapa chay Babiluñapi tiyaqkunataqa.  
 8 Chaqa Tayta Dyusllam ancha pudirniyuq gubyirnuqa. Chaymi chay Babiluñapi yumbay tiyaqkunata qonqaylla suq diyapilla rin kastigaq plagakunawan, qeshyaykunawan, ambrunakunawan, wañuykunawan. Chaymandaqam chay atun llaqtata rupachishpa, limpu rin chingachiq.

9 Chayshina chay rimaq niptinmi, chay Babiluña llaqtaqa ancha rupashpa rin qondaq. Chaymi kay mundupa achka nasyunningunapa gubyirnunguna chayta rikashpa, ancha llakishpa, kunyalla rinllapa waqaq. Chaqa chay gubyirrukunaqam chay llaqtapi tiyaqkunawan ancha uchata rurashpa, bwina bidata pasashqallapa karqan. 10 Chaymi chay Babiluña rupashpa, qondaptinga, chay gubyirrukunaqa chay kastiguta ancha manchashpa, karupilla shayashpa, rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay kamachikuq babiluñanukunam ancha padisiykanllapa. Chaqa suq rratupillam qonqaylla kastigunqa ch'ayamushqa, nishpa.



11 Kay mundupi randikuqkunapismi chayta rikashpaqa, ancha llakishpa rinllapa waqaq, manana ni pipis kaptin chay achka kusasningunata randinanllapa. <sup>12</sup> Chaqa chay atun llaqtapi tiyaqkunaqam randishqallapa karqan uruta, qellayta, ch'aniyuq llipyaykaq rumikunata, perlas rumikunata, allin linu traputa, sida traputa, chupika trapukunata, muradu trapukunata, mishki mutkina qerukunata. Randiqllapapismi ilifantipa atun kirungunamanda tukuy ima rurashqangunata, ch'aniyuq qerukunamanda, brunsimanda, jirrumanda, chay shumaq marmul rumimanda rurashqangunatapis. <sup>13</sup> Randiqllapapismi kanilata, mikuna mishkichaqkunata, insinsyuta, mirrata, ancha mishki mutkina asiytikunata, binuta, asiytita, triguta, trigumanda mas allin ñutu mach'kata, wakakunata, wishakunata, bistyakunata, chutana karrukunata. Runakunata, warmikunatapismi randiqllapa, paykunapaq trabajanallapa. <sup>14</sup> Kanan chay randikuqkunaqam chay rupaykaq llaqtapaqqa rinllapa niq:

—Chay llaqtapiqam manana kanchu chay ancha ch'aniyuq kusaskunaqa. Chaqa tukuy chay llipyaykaq kusasningunaqam tukuy tyimpupaqna chingashqa, nishpa.

<sup>15</sup> Chay randikuqkunaqam chay atun llaqtapi tiyaqkunata randichishpaqa, ancha achka qellayta ganashqallapa karqan. Chaymi rikashpa chay llaqta rupaykaptinqa, manchashpa, karupilla kidashpa, ancha llakishpa, waqashpa <sup>16</sup> kayshina rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay atun llaqtaqam rupaykanna. Waqpi tiyaqkunaqam ch'aniyuq linu trapumanda mudanayuqkuna karqanllapa. Chay ch'aniyuq chupika ichu muradu mudanangunatam rurakurqanllapa. Paykunaqam allichakarqan uruwan, ch'aniyuq llipyaykaq rumikunawan, perlas rumikunawan.  
<sup>17</sup> ¡Piru kananqam tukuy chay ch'aniyuq kusasningunaqa suq urapilla ushyakarqan! nishpa.

Chayshina rupaptinmi, yakupi puriq barkukunapa yumbay kamachikuqnin, tukuy yanapakuqninwan, chay pasajirungunawan, barkukunapi yumbay trabajaqkunapis chay rupaykaq llaqtata rikashpa, karupillana kidarqanllapa. <sup>18</sup> Chaymandaqam chay atun llaqta rupashpa qondaptinqa, rikashpa, qayach'akushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam ni suq llaqta chay ancha baliq ancha atun llaqtashinaqa kashqachu.

<sup>19</sup> Chayshina nishpa, ancha llakishpam, umanl-lapaman allpata ruraraqanllapa. Chaymandaqam ancha waqashpa, qayach'akushpa, ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay ancha baliq atun llaq-taqam rupashqana. Noqaykuna yakupi puriq barkuyuqkunam tukuy laya kusaskunata chay llaqtapiqa randikushpa, ancha qellayniyuqkuna kidarqayllapa. ¡Piru kananqam chay atun llaq-taqa suq urapilla tukuy imandin chingashqana! nishpa.

<sup>20</sup> Piru qamkuna syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikuyllapa chay llaqta rupashqanrayku.

Qamkuna apustulkuna, Dyuspaq rimaqkuna, Dyuspa yumbay wambranguna kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyusqam allin justisyata rurashpa, paykunataqa kastigashqana, qamkunata ancha qesachashushqanrayku.

<sup>21</sup> Chaymandaqam suq ancha pudirniyuq anjilqa suq mulinu laya atun rumita piskashpa, chay mar yakuman wichukushpa, kayshina nirqan:

—Chay atun wichukushqay rumitashinam Tayta Dyusqa chay atun Babiluña llaqtata das rin chingachiq. Chayshina chingachiptinmi, manana ni pipis nunka rikanqanachu. <sup>22</sup> Mananam ni pipis chay llaqtapa kallingunapiqa ni arpakunata ni flawtakunata ni kurnitakunata waqachinqachu. Kanan mananam nima laya trabajaqkuna kanqanachu. Manana ni pipis uyanqanachu kutakushpa kunyachiptinllapa rumitaqa. <sup>23</sup> Chay llaqtamanda randikuqkunam yumbay randikuqkunamanda mas kamachikuq, mas qellayniyuqkuna karqanllapa. Kay mundupi yumbay tiyaqkunatam brujiyashpa, ingañarqanllapa. Chaymi chay llaqtapiqam manana ni suq micha achikchakunqachu ni suq kasamyintu kanqachu. Mananam nunka rinllapachu uyaq kasamyintupi kushikuqkunataqa.

<sup>24</sup> Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam Dyuspaq achka rimaqkunata, paypi suq kriyiqkunatapis wanchirqanllapa. Chayshinam kay mundupi tukuy maypi suqkunatapis wanchirqanllapa. (Chaymi Tayta Dyusqa chay llaqtapi tiyaqkunata qonqaylla rin chingachiq.)

## 19

1-2 Chaymandaqam noqa Jwan uyarqay ancha achka rimaqkunata syilupi jwirtita Tayta Dyusta kayshina alabaptinllapa:

¡Biba Tayta Dyusninchiq! Payqam allip kaqta yach'ashpa, chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunata ancha allita jugsashpa, kastigashqa. Chaqa paykunaqam bandulira warmishina ancha achka runakunata, warmikunata animachishqallapa, uchakunata rurashpa, kawsananllapa. Tayta Dyusta kasuqkunatapismi wanchishqallapa. Chayraykum Tayta Dyus chay wanchikuqkunataqa ancha kastigashqa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! Chaqa paymi yumbay uchanchiqmanda washawashqa kanchiq. ¡Paymi ancha llipyay, ancha kamachikuq pudirniyuq kashpa, tukuy imata atin rurayta! nishpa.

3 Chaymandaqam mushuqmanda nirirqanllapa:

—¡Tayta Dyusta alabashunllapa! Chaqa chay llaqtata rupachiptinqam, tukuy tyimpu rin miraq. Qondayningam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.

4 Chayshina alabaptinllapam, chay 24 ansyanukuna chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunawan qongqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachirqanllapa. Kanan Tayta Dyus trunumbi tiyaykaqtam adurashpa, kayshina alabarqanllapa:

—¡Biba! ¡Tayta Dyusta alabashunllapa!  
¡Chayshina kanqa! nishpa.

<sup>5</sup> Chayshina alabaptinllapam, Dyuspa trunun-  
manda suq rimaqta uyarqay, kayshina niptin:

¡Ariri! ¡Tayta Dyusta yumbay kasuqkunaqa pay-  
talla alabashunllapa! Kamachikuqkuna  
kashpa, mana kamachikuqkuna kashpa-  
pis, payta ancha rrispitashpa, alabashunl-  
lapa, nishpa.

### *Dyuspa Uñanmi rin kasaraq*

<sup>6</sup> Chaymandaqam musqoypishina uyarqay  
ancha achka rimaqtashina. Paykunaqam  
achka paqchakunashina ichu ancha jwirti  
lanyakunashina kunyashpa nirqanllapa:

¡Biba Tayta Dyus! Payqam ancha pudirniyuq  
Siñurninchiq kashpa, tukuy ima kaqta ka-  
machiykanna.

<sup>7</sup> Chayri ancha kushikushpa, payta alabashun-  
llapa. Chaqa Dyuspa Uñamba kasaranan  
diyam ch'ayamushqana. Paypa nubyanmi  
ancha shumaqta mudakushqana chay  
kasamyintu diyambaq.

<sup>8</sup> Chaqa Tayta Dyusqam chay nubyata pirmsuta  
qorqan, ancha finu linu trapumanda  
limpyu llipyaykaq yuraq mudanata  
rurakunambaq.

Chay ancha shumaq mudananqam munan  
niyta: Jisukristupi kriyiqkunam ancha shumaqta  
kawsashqallapa, nishpa.

<sup>9</sup> Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Kaykunata ishibriy: “Chay Uñapa kasamy-intu fyistanman kumbidashqakunaqam ancha kushikunqallapa”, nishpa.

Chaymandaqam kayshinapis niwarqan:

—Kikin Tayta Dyusmi chay nishushqayta allipta willashungi.

<sup>10</sup> Chayshina chay anjil niwaptinmi, noqaqa paypa ñawpambi qonqorikurqay aduranaypaq. Piru payqam niwarqan:

—Amar adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina Dyusta kasuni. Manchu qamqa Dyusta kasuq masikikunawan mana shaykuq rurangillapa Jisukristu nishushqanda. Chayshinallam noqapis kasuni. Chayri Dyustalla aduray, nishpa.

Chaqa Jisukristu yach'achikushqanmi ancha animachiwanchiq, paypaq rimaqkunashina Dyus nishqanda yach'achikunanchiq.

*Jwanmi musqoypishina rikarqan suq yuraq bistyapi muntakushqata*

<sup>11</sup> Chaymandaqam rikarqaypis anaq syiluta kich'akashqata. Kanan waqpim rikarqani suq yuraq bistyapi muntakushpa shamuykaqta. Payqam shutiq Ancha Kumplidur. Shutiqpismi Allipta Rimaq. Chaqa payqam ancha justu kashpa, Dyusta kuntraqkunata allita jugashpa, paykunawan pilyan. <sup>12</sup> Kanan

paypa ñawingunaqam nina miraykaqshina llipyarqan. Umambiqam achka kurunakuna karqan. Shutinmi pay kikumbi ishibridu karqan. Piru manam pipis yach'arqanchu: Imam munan niyta chay shutinqa, nishpa. Payllam

yach'arqanqa. <sup>13</sup> Kanan mudananqam ancha yawar likidu karqan, (noqanchiqkunapaq wañushqanrayku). Paymi shutirgan: Tayta Dyuspa Rimaynin. <sup>14</sup> Chay Rimaynimba ikindam Dyuspa ancha achka suldadunguna yuraq bistyakunapi rirqanllapa. Paykunaqam ancha finu limpyu yuraq linumanda mudanayuqkuna karqanllapa. <sup>15</sup> Chay kamachikuqpa shiminmandam llugshirgan suq ancha filudu atun kuchillu, chaywan yumbay nasyungunapi tiyaqkunata chuqrishpa kastiganambaq. Kanan yumbaymanda mas pudirniyuq kashpam, chay nasyungunapi kamachishpa, ancha rin rrispitachiq suq bara jirrumandashina kaqwan. Piñakushpa, Tayta Dyusta ch'iqniqkunatam rin sarruq chay ubaspa puqoyninda ch'akinwan sarrushpa qapiqshina. <sup>16</sup> Kanan chay kamachikuqpa sawa mudanambi ch'angambipismi kay shuttinga iskibridu karqan: “Yumbay gubyirnukunapa gubyirnunmi. Yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninmi”, nishpa.

<sup>17</sup> Chaymandaqam rikarqay suq anjil rupaypa sawambi shayaykaqta. Chay anjilqam anaqpi bwilaq pishqokunata ancha jwirtita qayarqan:

—Shamuyllapa suq fyistapishina ancha achka aychata mikunaykillapa. (Chaqa Tayta Dyusmi yumbay payta kuntraqkunata rinna wanchiq.)

<sup>18</sup> Chayri shamuyllapa achka laya runakunapa aychanda mikunaykillapa: gubyirnukunapa, kamachikuq suldadukunapa, jwirsayuq pilyaqkunapa, bistyakunapa, chay bistyakunata purichiqkunapa aychanda mikunaykillapa.

Shamuyllapar randishqa kriyadukunapa, mana kriyadu kaqkunapa, kamachikuqkunapa, mana kamachikuqkunapa aychanda mikunaykillapa, nishpa.

<sup>19</sup> Chaymandaqam rikarqay chay manchaypaq tigri laya animal kay mundupa gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaptin. Payku-naqam rirqan pilyaq chay yuraq bistyapi muntakushqawan, suldadungunawan. <sup>20</sup> Piru pilyashpaqam, chay yuraq bistyapi muntakushqa binsishpa, prisurqan chay manchaypaq tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqtapis. Chaqa chay rimaq tukuqqam chay tigri layapa ñawpambi milagrukunata rurashpa, achka runata, warmita ingañashqa karqan, chay tigri layapa siñalninda ch'askinanllapa, rritratunda adurananllapa. Chaymi chay yuraq bistyapi muntakushqaqa chay tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqnindinda prisushpa, kawsaykaqtalla wichukurqan asufriwan lumyaykaq ninaman. <sup>21</sup> Chaymandaqam chay yuraq bistyapi muntakushqaqa shiminmanda chay llugshiq atun kuchillunwan yumbay chay gubyirnukunata tukuy suldadundinda wanchirqan. Chaypinam tukuy chay aycha mikuq pishqokunaqa paykunapa aychanda mikushpa undarqanllapa.

## 20

*Jisukristum kay pachapi mil watakunata rin kamachikuq*



1 Chaymandaqam chay musqoypishina suq anjilta rikarqay, syilumanda shamuykaqta. Payqam atun talalamba llabinda, ancha atun kadinata piskakushpa shamurqan.

2 Chaymandaqam chay anjilqa chay atun manchaypaq qotur layata piskarqan. Chay qotur layallam chay unay uchata rurachikuq kulibrapis karqan. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Kanan chay anjilqam chay dyabluta piskashpa, mil watakunapaq chay atun kadinawan watarqan. 3 Chayshina watashpaqam, chay manchaypaq talalanman wichukurqan. Chayshina wichukushpaqam, chay talalanda llabishpa, suq atun silluwan sillarqan, chay dyablu ama lluqshinambaq. Chaymi chay dyabluqa mil watakunata mana atinqachu ingañayta kay pachapi tiyaqkunataqa. Piru chay mil watakuna pasaptinqam, chay dyabluqa chay manchaypaq talalanmanda lluqshishpa, rin ingañariq runakunata, warmikunata suq tyimpitupaq.

4 Chaymandaqam rikarqay trunukunata. Chay trunukunapiqam kamachikuqkuna tiyaykarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa numbrashqa karqan, suqkunata jusgananllapa. Rikarqanipis achka wañushqakunapa almangunata. Paykunaqam manaraq wañushpaqa, Tayta Dyus nishqanda, Churin Jisukristupa shumaq nutisyanda allita yach'achikurqanllapa. Chaqa paykunaqam mana ni chay tigri laya animalta ni rritratunda adurarqanllapachu. Munaptinllapa siñalayta urkunllapapi makinllapapi chay animal

layapa siñalninwambismi, paykunaqa mana dijakarqanllapachu siñalanambaqqa. Chaymi chay animal layata aduraqkunaqa chay kriyiq masinchiqkunapa umangunata pitishpa, wanchirqanllapa. Piru Tayta Dyusqam chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata kawsachimurqan, chay mil watakunapaq Jisukristuwan pulla kamachikunanllapa. <sup>5</sup> Chaqa Tayta Dyusqam manaraq ni pita kawsachimushpa, puntata chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata rin kawsachimuq. Chaymandaqam chay mil watakuna pasaptinraq, chay suq wañushqakunatapis rin kawsachimuq. <sup>6</sup> Chay punta kawsamuqkunaqam ancha kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa akrashqa, paypaqlla kashpa, amana nunka wañurinallapa. Ashwanmi paykunataqa rin numbraq, paypa, Churin Jisukristupa kuranguna kanambaqllapa. Chaymi paykunaqa Jisukristupa pullan mil watakunata rinllapa kamachikuq.

<sup>7</sup> Chay mil watakuna pasaptinqam, Dyuspa suq anjilnin chay manchaypaq llabishqa talanda rin kich'aq. <sup>8</sup> Kanan chay dyabluqam chay talalanmanda llugshishpa, kay munduman kutimushpa, yumbay nasyungunapi achka runata, warmita rin ingañaq. Chaymi paykunaqa rinllapa tandakaq chay nasyun Gugpi tiyaqkunawan, Magugpi tiyaqkunawambis. Dyabluqam yumbay paykunata ingañashpa, rin tandaq ancha achka suldadukunata, Dyuswan pilyananllapa. Aqoshina kaptinmi, mana pipis atinqachu yu-payta. <sup>9</sup> Chayshina tandakashpaqam, chay ancha

achka suldadukuna kay mundupa tukuy ladun-gunamanda rinllapa shamuq, Dyusta kasuqkunapa lugarninda, Dyus kuyashqan llaqtanda kuralananllapa. Piru Tayta Dyusqam syilumanda ninata kach'amushpa, yumbay paykunata rin rupachiq. <sup>10</sup> Chaymandaqam chay ingañakuq dyabluta rin wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman. Chay ninapim punchawnindin tutupnindin tukuy tyimpu rin padisiq chay tigri laya animalwan, Dyuspaq chay rimaq tukuqwan.

*Dyusqam atun yuraq trunupi tiyashpa, runakunata warmikunata rin jusgaq*

<sup>11</sup> Chaykunata rikashpaqam, suq atun yuraq trunuta rikarqay. Chay trunupiqam Dyus tiyaykarqan. Kanan kay pacha syiluwanni paypa ñawpanmanda limpuna ushyakarqan. Mananam ni ashrita kidarqanchu. <sup>12-13</sup> Chaymandaqam rikarqay yumbay wañushqa kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata Dyuspa yuraq trunumba ñawpambi shayaykaqta. Chaqa Tayta Dyusqam wakin paykunataqa mar yakupa ukunmanda tandashqa karqan. Wakin paykunataqam wañushqakunapa lugarninmanda tandashqa karqan. Chay lugar Dyus kashqambiqam librukunapis karqan. (Chay librukunapiqam, Tayta Dyus iskibrishqa karqan runakuna, warmikuna tukuy ima rurashqangunata.) Chay librukunatam kich'arqan liyinambaq. Chaymandaqam suq laya librutapis kich'arqan liyinambaq. (Chay librupiqam Tayta Dyus iskibrishqa karqan paypi yumbay kriyiqkunapa shutingunata, paywan

pulla tukuy tyimpupaq kawsananllapa.) Chay libruqam “Kawsaqkunapa Librun” shutin. Chaymi chay punta librukunata liyishpa, Tayta Dyusqa chay runakunata, warmikunata jusgarqan tukuy ima rurashqangunapaq. <sup>14-15</sup> Chaymandaqam wañushqakunapa lugarninda chay miraykaq ninaman wichukurqan. Wañuytapismi chayman wichukurqan chinganambaq. Kanan runakunapa ichu warmikunapa shutingunata mana tariptin chay kawsaqkunapa librumbiqam, paykunatapis wichukurqan chay miraykaq ninaman. Chayshina chay ninaman wichukuptinqam, ultimu wañuy rin kaq.

## 21

### *Mushuq syilu mushuq pacham rin kaq*

<sup>1</sup> Chay musqoypishinam mushuq syiluta, mushuq pachata rikarqay. Chaqa kay rikashqanchiq syiluwam pachaqam chingashqana karqan. Mar yakupismi chingashqana karqan. <sup>2</sup> Chaymandaqam noqa Jwan rikarqay Tayta Dyuspa ñawpanmanda suq mushuq santu Jirusalin llaqta syilumanda shamuykaqta. Chay mushuq Jirusalingam ancha shumaq allichadu karqan, suq china nubyunwan kasarambaq shumaqta mudakushqashina. <sup>3</sup> Kanan uyarqanim syilumandapacha ancha jwirtita kayshina rimaptin:

—Kananmandapacham Tayta Dyusqa kay shumaq llaqtapi runakunawan, warmikunawan rin kawsaq, paykunapa Dyusnin kanambaq.

Chaqa paykunaqam paypa wambranguna. Chaymi Tayta Dyusqa, tukuy tyimpu paykunapa pullan rin kawsaq. <sup>4</sup> Chaymi Tayta Dyus kikin paykunapa ñawingunata pichashpa, rin chakichiq, amana masta waqananllapa. Chaqa chay mushuq llaqtapi tiyaqkunaqam manana rinllapachu wañuq. Manam ni rinllapachu malaganayaq. Manam ni rinllapachu padisiq. Chaqa kay pachaqam tukuy mana baliq imandin limpu rin chingaq, nishpa.

<sup>5</sup> Chaymandaqam Tayta Dyus kamachikunan trunumbi tiyashpa, kayshina nirqan:

—Noqaqam tukuy imata mushuqtana rini ruraq, mushuqkunana kanambaq, nishpa.

Chaymandaqam niwarqambis:

—Allip kaqkunatallam niyki. Chayri kay nishushqayta ishibriy, suqkunapis kriyinanllapa.

<sup>6</sup> Chaymandaqam Tayta Dyusqa niriwarqan:

—Tukuy ima yuyashqaytam rurashqana kani. Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallariqshinam noqa tukuy imata qallarishqa kani. Chay yumbay litrakuna chay litra “Y”wan ushyakaqshinam noqapis tukuy imata rini ushyaq. Chaymi noqaqa yakunaqkunata kawsachikuq yakuyta dibaldilla qoshaq, noqawan tukuy tyimpu kawsananllapa. <sup>7</sup> Chayshinallam dyabluta

yumbay binsiqkunataqa kay shumaq primyuta rini qoq. Chaqa noqaqam paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq. <sup>8</sup> Piru rinim wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman yumbay kay laya uchayuqkunata: suqkunata manchashpa

mana noqata kasuwaqkunata, noqapi mana munaq kriyiqkunata, ancha fiyu uchata ruraqkunata, wanchikuqkunata, mana rrispitun kaqkunawan puñuqkunata, brujukunata, amitu layakunata aduraqkunata, llullakuqkunata. Chayshina chay ninaman wichukuptiyqam, chay uchayuqkunapaqqa ultimu wañuyña rin kaq, nishpa.

*Mushuq Jirusalinmi kayshina rin kaq*

<sup>9</sup> Chaymandaqam rikarqay suq anjilta. Payqam chay syiti kupayuq anjilkunamanda suqnin karqan. Chaqa paykunaqam chay syiti kupangunapi chay syiti ultimu kastigukunata apamushqallapa karqan. Chay anjilmi noqaman shamushpa, niwarqan:

—Shamuy kayman Dyuspa Uñamba nubyanda rikachishunaqpaq, nishpa.

<sup>10</sup> Dyuspa Santu Ispiritun yumbay chaykunata musqoypishina rikachiwaptinmi, chay anjilqa suq atun altu qaqaman apawarqan. Chay qaqamandaqam rikachiwarqan Tayta Dyuspa santu mushuq Jirusalin llaqtanda, syilumanda Dyuspa ñawpanmanda shamuykaqta. <sup>11</sup> Chay mushuq Jirusalinmi Tayta Dyuspa llipyayninwan ancha llipyarqan. Chaymi suq ancha shumaq jaspi llipyaykaq rumishina ichu ancha shumaq basu kristalshina karqan. <sup>12</sup> Kanan chay llaqtapa rridurnimbim karqan suq ancha atun, ancha altu muralla. Chay murallaqam dusi punguyuq karqan. Suq kwidakuq anjilmi kada pungupi shayaykarqan. Kada pungum suq shutiyuq karqan. Chay shutingunaqam isrraylinukunapa

chay dusi atun ayllupa shutinguna karqan. <sup>13</sup> Chay pungukunamanda kimsaqam karqan rupay lluqshinan ladupi. Kimsaqam karqan rupay seqanan ladupi. Kimsaqam karqan ñawpa ladupi. Kimsaqam karqan iki ladupi. <sup>14</sup> Chay atun murallamba simyintunqam dusi ancha atun rumikunawan karqan. Kada rumipim Dyuspa Uñamba dusi apustulningunapa suq shutin iskibridu karqan.

<sup>15</sup> Chay anjil noqawan parlaqqam apaykarqan suq urumanda barata. Chay baraqam suq mitrushina karqan. Chaytaqam aparqan midinambaq chay llaqtata, pungungunata, rridurnimbi kaq murallanda. <sup>16</sup> Chay llaqtaqam largundin, anchundin altundin suq tamañulla karqan. Chaymandaqam chay anjil midishpaqa, kada ladunda tarirqan 2.200 kilumitruستا. <sup>17</sup> Chaymandaqam chay anjilqa runakunapa mididanwan chay murallata midishpaqa, anchundaqa tarirqan 64 mitruستا. [*Nuta: Manam allitachu yach'anchiq: ¿Altundachu ichu anchunda chayshinaqa midirqan? nishpaqa.*]

<sup>18</sup> Chay llaqtapa murallanqam jaspi llipyay rumimanda ruradu karqan. Piru chay kikin llaqtaqam lijitimu urumanda ruradu karqan. Chaymi ancha llipyarqan ancha limpyu basushina. <sup>19</sup> Chay murallamba simyintumba chay dusi ancha atun rumingunatam kada rumita suq laya suq laya llipyay rumikunawan shumaqyachishqa karqanllapa. Chay punta atun rumitaqam chay jaspi shutiq llipyay rumikunawan shumaqyachishqa karqan. Chay sigundu atun rumitaqam shumaqyachidu

karqan chay safiru llipyaq rumiwan. Chay tirsir atun rumitaqam chay agata llipyaq rumiwan. Chay kwartu atun rumitaqam chay ismiralda llipyaq rumiwan. <sup>20</sup> Chay kintu atun rumitaqam chay unisi llipyaq rumiwan. Chay sistu atun rumitaqam chay kurnalina llipyaq rumiwan. Chay siptimu atun rumitaqam chay krisulitu llipyaq rumiwan. Chay uktabu atun rumitaqam chay birilu llipyaq rumiwan. Chay nubinu atun rumitaqam chay tupasyu llipyaq rumiwan. Chay disimu atun rumitaqam chay krisuprasa llipyaq rumiwan. Chay disimu primiru rumipa ladumbi kaqtaqam shumaqyachidu karqan chay jasintu llipyaq rumiwan. Chay ultimu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay amatista llipyaq rumiwan. <sup>21</sup> Kanan chay llaqtapa dusi pungungunaqam kada pungu suq atun ch'aniyuq perla rumimanda karqan. Kallingunataqam rurashqallapa karqan lijitimu urumanda. Chaymi ancha limpyu basushina llipyarqan.

<sup>22</sup> Chay mushuq Jirusalin llaqtapiqam Dyuspa adurana wasinqa mana kanqachu. Chaqa chay llaqtapi tiyaqkunaqam Tayta Dyus ancha pudirniyuqta chay Uñandapis taringallapa chay llaqtapa tukuy partingunapi, chaypi paykunata adurananllapa. <sup>23</sup> Kanan chay mushuq llaqtapiqam rupaywan killaqa manana rinchu kaq achikchakunanqa. Chaqa Tayta Dyus kikinmi llipyashpa, maski rupaymanda rin achikchakuq. Chay Uñambismi chay llaqtapiqa rin achikchakuq suq ancha allin michashina. <sup>24</sup> Chaymi washadukuna yumbay



nasyungunamanda shamushpa, chay mushuq Jirusalimba achikninwan rinllapa puriq. Kay mundupa gubyirnungunapismi ancha ch'anியuq kusasningunata apamushpa, Dyusta qoshpa, payta rinllapa aduraq. <sup>25</sup> Kanan chay mushuq llaqtapiqam chay pungungunataqa manana nunca rinllapachu kirpaq. Chaqa chay llaqtapiqam manana rinchu kaq tutaqa. <sup>26</sup> Kanan yumbay nasyungunamandam apamunqallapa ancha ch'anியuq kusasningunata, Tayta Dyusta qoshpa, payta adurananllapa. <sup>27</sup> Piru chay llaqtamanqam mana rinchu yaykuq millanaypaq kusaskunaqa. Chaqa manam yaykunqallapachu ni uchayuqkuna ni llullakuqkuna. Ashwanmi yaykunqallapaqa chay Uñapa librumbi shutinguna iskibrishqakunalla, paywan tukuy tyimpu kawsananllapa.

## 22

<sup>1</sup> Chaymandaqam musqoyypishina chay anjilqa suq ancha limpyu rriyuta chuya kawsachikuq yakuta rikachiwarqan. Chay yakuqam basushina llipyaykaq, llushiykarqan Tayta Dyuspa, Uñamba trununmanda. <sup>2</sup> Chayshina chay yaku llushishpaqam, chay llaqtapa ancha anchu kallimba ch'awpinda kurrirqan. Chay rriyupa kada ladu manyambim suq kawsachikuq planta wiñarqan. Kada killam puqorqan. Chaymi kada wata dusi bwiltasta puqorqan. Kanan chay kawsachikuq plantapa raprangunaqam yumbay nasyungunamanda qeshyaqkunata kach'akachirqan. <sup>3</sup> Chay mushuq Jirusalin llaqtapim Tayta Dyuspa, Uñamba kamachikunan

trunun rin kaq. Chaymi uchayuqkunaqa chay llaqtamanqa mana rinllapachu yaykuq. Ashwanmi Tayta Dyusta, Uñanda kasuqkunalla chay llaqtapi rinllapa aduraq. <sup>4</sup> Kanan Tayta Dyuspa qaqllandam rinllapa rikaq. Paypa shutimbismi urkungunapi iskiqishqa rin kaq. <sup>5</sup> Kanan chay mushuq Jirusalimbiqam manana nunka rinchu tutayaq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunaqa manana munanqallapachu ni michata ni rupayta. Chaqa kikin Tayta Dyusmi ancha lliqyashpa, chay llaqtataqa rin achikchaq. Kanan chay llaqtapi kawsaqkunaqam Dyuswan gubyirrukunashina tukuy tyimpu rinllapa kamachikuq.

*Jisukristum dasna kayshina rin shamuriq*

<sup>6</sup> Chaymandaqam musqoykishina chay anjilqa kayshina niwarqan:

—Yumbay kay uyashqaykitam atingi kriyiyta, ancha allip kaqkunalla kashqanrayku. Chaqa pudirniyuq Tayta Dyusmi Santu Ispiritunwan paypaq rimaqkunata yanapashqa, pay nishqanda yach'achikunanllapa. Kanan pay kikinllam noqatapis kach'amuwashqa, payta kasuqkunata yach'achinaypaq: “Kay nishushqaykunam utqana rin pasaq”, nishpa.

<sup>7</sup> Chaymandaqam Jisukristuqa musqoykishina niwarqan:

—¡Noqaqam utqana rini shamuriq! ¡Chayri kay librupi nishqayta kasuqkunaqa ancha kushikunqallapa! nishpa.

<sup>8</sup> Noqa Jwanmi kaykunata uyarqay, rikarqay. Chaymi chay rikachiwaq anjilpa ñawpambi qonqorikurqay, payta aduranaypaq. <sup>9</sup> Piru chay anjilqam kayshina niwarqan:

—Noqataqar ama adurawaychu. Chaqa noqapismi Tayta Dyusta sirbiq masiki kani. Dyuspaq rimaq masikikunashina, kay Santu Libruta kasuqkunashinam noqapis kani. Chayri Dyustalla adurayqa, nishpa.

<sup>10</sup> Chaymandaqam chay anjilqa niriwarqan:

—Kay librupi iskibrishqaykitam Tayta Dyusqa utqana rin kumpli. Chayri chay iskibrishqaykita ama nimatapis pakashpachu, allita yach'achikuy.

<sup>11</sup> Piru chay malukuna, chay uchakunata ruraqkunaqam paykuna munashqandalla rurashpa kawsanqallapa. Piru Dyusta kasuqkuna, uchata mana ruraqkunaqam allitalla rurashpa, kawsanqallapa.

<sup>12</sup> Chaymandaqam Jisukristu kayshina niwarqan:

—Noqaqam utqana rini shamuriq, shumaq primyukunata apamushpa, yumbay runata, warmita jusganaypaq: ¿Allitachu rurashqallapa ichu mana? nishpa. Chayshina jusgashpaqam, pagunllapata rini qoq. <sup>13</sup> Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallariqshinam noqapis tukuy imata qallarishqa kani. Chay ultimu litra “Y”shinam noqapis tukuy imamanda masta rini duraq.

<sup>14</sup> Chayri Jisukristupi yuyakuqkuna, uchangunamanda pirdunadu kashpa, mudananllapata taqshashqashina kashpa, ancha kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam

atingallapa yaykuyta chay mushuq Jirusalimba pungungunata, chay kawsachikuq plantapa puqoyinda mikunanllapa. <sup>15</sup> Piru chay uchayuqkuna, chay brujukuna, chay mana rrispitun kaqkunawan puñuqkuna, chay wanchikuqkuna, chay amitu layakunata aduraqkuna, chay llullakuqkunaqam chay shumaq llaqtamanqa mana atinqallapachu yaykuytaqa.

<sup>16</sup> Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqa Jisukristum chay anjilniyta kach'amushqa kani, tukuy kay nishqayta qamkuna noqapi kriyiqkunata yach'achishunan. Chaqa noqaqam chay unay kamachikuq gubyirnu Dabidpa karu willkan kani. Chay ancha llipyay yulaqachi (yuraqachi) lusirushinapismi kani, nishpa.

<sup>17</sup> Chayshina niptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa Jisukristupa nubyanwan kayshina Jisukristutaqa ninllapa:

—Shamuyna, nishpa. [*Nuta: Jisuspa nubyanqam yumbay paypi allipta yuyakuqkuna.*]

Kay libruta uyaqkunapisri Jisukristutaqa ninqallapa:

—Shamuyna, nishpa.

Chayri qamkuna Tayta Dyuspi yuyakuyta munaqkunaqa, yakuta munaqkunashina shamuyllapa, kay kawsachikuq yakuta dibaldilla upyanaykillapa.

<sup>18</sup> Chaymi kay librupi Dyus nishqanda uyaqkuna kay iskibrishqaytalla yach'achikunqallapa, ama ni masyachishpachu ni minusyachishpachu. Chaqa imatapis

yapaptikiqam, Tayta Dyusqa kay librupi iskibrishqay kastigukunata rin yapaq, mas kastigadu kanaykillapa. <sup>19</sup> Chayshinallam kay librupi Dyus nishqanda iskibrishqayta wakinda burrapitikiqa, Tayta Dyusqa rin burraq shutikita chay kawsaqqunapa librunmanda, ama yaykunayki chay mushuq santu Jirusalin llaqtaman.

<sup>20</sup> Siñurninchiq Jisukristum kay librupi iskibrishqayshina niwashqallapa kanchiq:

—Utqanam rini shamuq, nishpa.

Chayshina niptinmi, noqapis nini: ¡Ariri!  
¡Chayshinalla kanqa! ¡Utqanar shamuy, Siñur Jisukristu! nishpa.

<sup>21</sup> Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

**Mushuq Tistamintu**  
**New Testament in Quechua, Cajamarca**  
**(PE:qvc:Quechua, Cajamarca)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

**Copyright Information**

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Quechua, Cajamarca

**© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files  
dated 29 Jan 2022

809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d